

Bachelor proef

Een onderzoek naar de handelsmethoden op Facebookgroepen, community's en Marketplace in België

Bachelor in de agro- en biotechnologie

Afstudeerrichting Dierenzorg

Campus Roeselare

Student: Esther Platini

Academiejaar 2023 – 2024

Begeleidende docent(en): Filip Wouters

en Lin Op de Beek

Woord vooraf

Het is met grote voldoening dat ik dit werk presenteer, het resultaat van jarenlange studie en toewijding. Dit werk, mijn bachelor proef, markeert het einde van een boeiende en uitdagende opleiding, en ik had dit niet kunnen bereiken zonder de onschatbare steun van een aantal bijzondere mensen.

Allereerst wil ik mijn oprechte dank uitspreken aan mijn echtgenoot, Glenn Van Humbeek. Jouw constante steun, geduld en geloof in mij hebben me door de moeilijkste momenten heen geholpen. Zonder jouw aanmoediging en begrip zou ik deze reis niet met zoveel succes hebben kunnen voltooien. Je bent mijn rots en mijn inspiratiebron.

Daarnaast wil ik mijn begeleiders, Filip Wouters en Lin Op de Beeck, bedanken voor hun onmisbare hulp en begeleiding bij het schrijven van mijn bachelor proef. Jullie deskundigheid en kritische inzichten hebben me geholpen om mijn werk naar een hoger niveau te tillen. Ik waardeer de tijd en moeite die jullie beiden hebben geïnvesteerd om mij te helpen slagen.

De reden voor het schrijven van mijn bachelor proef ligt in mijn fascinatie voor sociale media en mijn interesse in reptielen, ook al heb ik zelf nog nooit een reptiel als huisdier gehad. Ik verkoop regelmatig spullen op Facebook Marketplace en merkte dat er ook dieren, waaronder reptielen, te koop werden aangeboden. Deze observatie wekte mijn nieuwsgierigheid: welke dieren worden precies verkocht en in welke aantallen, met een bijzondere focus op reptielen vanwege hun unieke aard als huisdieren.

Ik hoop dat dit werk niet alleen een weerspiegeling is van mijn inzet en hard werk, maar ook een eerbetoon aan de steun en begeleiding die ik heb mogen ontvangen. Moge het u inspireren en informeren, en misschien zelfs aanzetten tot verder nadenken en onderzoek.

Esther Platini

9 juni 2024

BACHELORPROEF

Titel

Een onderzoek naar handelsmethoden op Facebookgroepen, community 's en Marketplace in België

Hoofdonderzoeksvraag

Op welke manieren worden reptielen (reptilia) verhandeld op Facebookgroepen, community' s en Marketplace in België?

Abstract

Deze bachelor proef onderzoekt de digitale handelsmethode van reptielen op Facebookgroepen, community 's en Marketplace in België. De opkomst van sociale media als handelsplatform voor exotische dieren heeft geleid tot zorgen over dierenwelzijn en illegale handel. Dit onderzoek heeft als doel inzicht te krijgen in de wijze waarop reptielen via deze platforms worden verkocht, betrokken reptielsoorten en de mate van illegale activiteiten op deze platforms.

Om dit doel te bereiken, is er een uitgebreide literatuurstudie uitgevoerd, gevolgd door een systematische dataverzameling van advertenties op Facebook. Er zijn gegevens verzameld over de soorten reptielen die worden aangeboden, taal van de advertentie, de herkomst van de verkopers, type verkoper, reden van verkoop en de prijzen van de dieren. Daarnaast is de wetgeving over reptielen in België in de literatuurstudie opgenomen om de legaliteit van deze handel te beoordelen.

De resultaten tonen aan dat er veel verschillende reptielsoorten worden aangeboden, met baardagamen, koningspythons, korenslangen, wimpergekko's en luipaardgekko's als de meest geadverteerde. Een aantal advertenties bleken in strijd met de wetgeving, waarbij reptielsoorten werden aangeboden die verboden zijn in België of in specifieke regio's. De analyse wijst op een gebrek aan toezicht en handhaving van de regels op dit platform.

Regionale verschillen tonen aan dat Henegouwen het hoogste aantal verkopers had. Taalverschillen blijken ook de vermeldingen te beïnvloeden, waarbij Franstalige advertenties vaker de Latijnse soortnaam gebruikten. Het onderzoek concludeert dat de reptielenhandel op Facebook voornamelijk door hobbyisten wordt gedreven, met een aanzienlijke deelname aan particuliere kwekers. Prijzen en verkoopredenen worden zelden genoemd in advertenties en verschillen sterk.

Trefwoorden

- Reptielen
- Online handel
- Facebook
- België

Inhoudsopgave

BACHELORPROEF	3
Titel 3	
Een onderzoek naar handelsmethoden op Facebookgroepen, community 's en Marketplace in België 3	
Hoofdonderzoeksvraag	3
Op welke manieren worden reptielen (reptilia) verhandeld op Facebookgroepen, community' s en Marketplace in België?	3
Inhoudsopgave.....	4
1 Probleemstelling en doelstelling	6
2 Literatuurstudie	8
2.1 Taxonomie Reptilia	8
2.1.1 Schubreptielen (<i>Squamata</i>).....	8
2.1.2 Schildpadden (<i>Testudines</i>).....	9
2.1.3 Krokodilachtigen (<i>Crocodylia</i>).....	10
2.1.4 Brughagedissen (<i>Sphenodontidae</i>)	10
2.2 Reptielen als huisdier	10
2.2.1 Populaire reptielen	11
2.2.2 Motivatie en misvattingen bij het houden van reptielen.....	13
2.2.3 Onvoldoende kennis over huisvesting	13
2.2.4 Educatie om impulsaankopen te voorkomen	14
2.3 Wetgeving omtrent reptielen.....	14
2.3.1 CITES	15
2.3.2 Belgische wetgeving.....	17
2.4 Wereldwijde handel in wilde dieren	21
2.4.1 Internationale inbeslagnames van reptielen	21
2.4.2 Import van reptielen in de Europese Unie.....	22
2.5 Facebook	22
2.5.1 Facebookgroepen en -pagina's	22
2.5.2 Messenger en community' s.....	23
2.5.3 Marketplace	23
2.5.4 Handel op Facebook	24
2.6 Toezicht op onlinereptielenhandel.....	25
2.6.1 Methoden om onlinehandel te monitoren.....	25
2.6.2 Nomenclatuur.....	25
2.6.3 Automatische detectiesystemen: "machine learning"	26
2.6.4 Google Trends	26
2.7 Gevolgen van reptielenhandel.....	26
2.7.1 Bedreiging van populaties	27
2.7.2 Verspreiding van ziektes en verstoring van de biodiversiteit.....	27
3 Materiaal en methode.....	29
3.1 Deelonderzoeksvragen	29
3.2 Elementen en inclusie(exclusie)criteria.....	29
3.3 Dataverzameling	30
3.4 Proefopzet.....	31
3.4.1 Facebookpagina's en community 's.....	31
3.4.2 Marketplace	33
3.5 Dataverwerking	33
4 Resultaten.....	34
4.1 Sociodemografische gegevens	34
4.2 Aantal advertenties per reptielsoort.....	35
4.3 Totaal aantal reptielen aangeboden	36
4.3.1 Illegaal aangeboden reptielen	37

Provincie	van	verkoper
.....		38
4.4	38
4.5	Type verkoper	39
4.6	Taal advertentie en gebruik van taxonomie en soortnaam	40
4.6.1	Taal advertentie	40
4.6.2	Gebruik taxonomie en soortnaam.....	40
4.6.3	Relatie tussen taal en gebruik taxonomie en soortnaam	40
4.7	Reden van verkoop	41
4.8	Prijs per reptiel met of zonder materiaal	41
5	Discussie en algemeen besluit	42
5.1	Discussie.....	42
5.1.1	Interpretatie en verklaring van de resultaten.....	42
5.1.2	Vergelijking van de resultaten met de literatuur	43
5.1.3	Kritische kijk op de methodiek	44
5.1.4	Suggesties of aanbevelingen voor verder onderzoek of praktijkvertaling.....	45
5.2	Algemeen besluit.....	46
6	Publiceerbaar artikel.....	XLVIII
7	Bijlagen	L
8	Bibliografie	LXVI

1 Probleemstelling en doelstelling

Internet heeft een revolutie teweeggebracht in de manier waarop mensen communiceren, informatie delen en handel drijven. Van e-mails tot sociale media, het internet heeft een scala aan platforms gecreëerd waarmee mensen over de hele wereld direct met elkaar kunnen communiceren. Een van de meest opvallende verschuivingen die het internet heeft teweeggebracht is het ontstaan van een wereldwijde marktplaats zoals www.2dehands.be, Marketplace op Facebook, www.marktplaats.nl en www.terrafle.eu. Met online marktplaatsen kunnen mensen producten en diensten kopen en verkopen zonder dat ze fysiek aanwezig hoeven te zijn op een specifieke locatie. Dit heeft geleid tot een explosie van online verkoop en heeft het mogelijk gemaakt voor individuen en bedrijven om wereldwijd efficiënt handel te drijven. Helaas heeft deze toegankelijkheid en globalisering van handel ook enkele negatieve bijwerkingen met zich meegebracht. Een zorgwekkend fenomeen dat is opgekomen met de opkomst van internet is de online handel in dieren (Sy, 2018; Sardari, et al., 2022; Nijman, et al., 2021).

Sociale media maken het eenvoudig voor mensen om anoniem dieren en dierlijke producten aan te kopen en te verkopen en het moedigt impulsaankopen aan (Davies, et al., 2021; Xu, Cai, & Mackey, 2020; Sy, 2018; Sardari, et al., 2022). Voor verkopers en kwekers zijn sociale media platforms een kosteneffectieve manier om hun producten te adverteren en te verkopen waardoor hun bedrijf snel kan groeien. Sociale media zorgen ervoor dat verkopers in staat zijn om potentiële klanten te bereiken over de hele wereld, wat heeft geleid tot een grotere globalisering van de dierenhandel (Sardari, et al., 2022; Davies, et al., 2021).

Eén van de grootste platformen online is Facebook, een sociaal netwerk waar miljarden mensen wereldwijd verbinding maken, communiceren en informatie delen (Meta, Meer manieren om in contact te blijven, 2024). Facebook biedt ook de mogelijkheid om verschillende producten te kopen en te verkopen via groepen en Marketplace. Het verkopen van goederen op Facebook is populair geworden vanwege het grote bereik en de gebruiksvriendelijkheid (Facebook, sd). Het toezicht houden op transacties op Facebook blijkt vaak moeilijk te zijn vanwege verschillende factoren. Anonimiteit speelt hierbij een grote rol. Gebruikers kunnen accounts aanmaken zonder hun echte identiteit prijs te geven. Bovendien maken sommige gebruikers gebruik van codetaal of afkortingen om illegale of verboden goederen te verkopen, wat het moeilijk maakt voor moderators om dergelijke activiteiten op te sporen en aan te pakken. Daarnaast is het uitdagend voor Facebook om effectief toezicht te houden op alle transacties die plaatsvinden op het platform, gezien de enorme omvang en het aantal actieve gebruikers (Sung, et al., 2021; Xu, Cai, & Marckey, 2020; Lynn & Roberts, 2022). Hoewel het platform bepaalde richtlijnen en beleidsregels heeft om illegale of ongepaste activiteiten te voorkomen, worden deze toch omzeild (Meta, Voorwaarden en beleidsregels, sd).

In de afgelopen jaren is de populariteit van reptielen als huisdieren aanzienlijk gegroeid. Deze toegenomen interesse heeft geleid tot een grotere vraag naar reptielen als huisdieren (Van, et al., 2019). Het is echter belangrijk op te merken dat reptielen specifieke verzorgingseisen hebben die verschillen van die van traditionele huisdieren zoals honden of katten (Pasmans, et al., 2017). Met de opkomst van sociale media, met name platforms zoals Facebook, heeft deze groeiende vraag naar reptielen ook een schaduwzijde onthuld. Talloze gebruikers maken gebruik van Facebook-groepen en Marketplace om reptielen te kopen, verkopen en ruilen. Hoewel dit voor sommige mensen makkelijk kan zijn, brengt het ook risico's met zich mee, zowel voor de dieren als voor de kopers (Pasmans, et al., 2017; De la Fuente, et al., 2023).

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te verwerven in de reptielenhandel op Facebook in België door te onderzoeken welke soorten reptielen het meest worden verhandeld, het

geslacht van de dieren en de prijsstelling. Door het onderzoek te richten op de provincies waar verkopers zich voornamelijk bevinden, de taal waarin de advertenties worden geschreven en de specifieke redenen voor verkoop, kunnen we een dieper inzicht krijgen in de reptielenhandel op Facebook in België. Door deze gegevens grondig te analyseren, kunnen er trends geïdentificeerd worden en de dynamiek van de handel beter begrepen worden.

2 Literatuurstudie

2.1 Taxonomie Reptilia

Reptielen (Reptilia) zijn gewervelde, ectotherme dieren. Deze dieren kunnen hun lichaamstemperatuur niet constant houden. Ze beïnvloeden hun lichaamstemperatuur door hun gedrag. Reptielen hebben dunne hoornplaatjes op de huid waardoor het weinig doorlaatbaar is. Daardoor kunnen reptielen goed tegen de droogte maar de huidademhaling is volledig verdwenen (Bruins, 1999). We kunnen reptielen onderverdelen in vier orden:

- schubreptielen (*Squamata*);
- schildpadden (*Testudines*);
- krokodilachtigen (*Crocodylia*);
- brughagedissen (*Sphenodontidae*) (Bruins, 1999).

2.1.1 Schubreptielen (*Squamata*)

De orde schubreptielen worden onderverdeeld in slangen (*Serpentes*), hagedissen (*Lacertilia*) en wormhagedissen (*Amphisbaenia*).

2.1.1.1 Slangen (*Serpentes*)

Er zijn 3378 slangensoorten geïdentificeerd die bijna over de gehele wereld voorkomen. Het grootste deel van de soorten is afkomstig uit tropische gebieden en leven enkel 's nachts (Mattison, 2014; Bruins, 1999). Slangen hebben een lang lichaam waarbij de poten afwezig zijn. Enkel primitieve soorten bevatten nog restanten van de bekkengordel en hebben sporen. De orde van de slangen worden onderverdeeld in twee groepen:

- reuzenslangen (*Boidae*);
- ringslangachtigen of gladde slangen (*Colubridae*) (Bruins, 1999).

Alle slangensoorten zijn vleeseters en doden hun prooi met gif of door wurging. Ze voeden zich met knaagdieren, vogels en zoogdieren die in bevroren toestand aangekocht kunnen worden (Mattison, 2014; Bruins, 1999). Dankzij het 'vierkantsbeentje', een been tussen beiden kaken, kan de bovenkaak afzonderlijk van de schedel bewogen worden. Met de uitstulpbare luchtpijp en uitwijkende ribben kan de prooi makkelijk in één geheel ingeslikt worden (Bruins, 1999).

2.1.1.2 Hagedissen (*Lacertilia*)

Er zijn in totaal 5634 soorten hagedissen bekend. De belangrijkste families binnen deze orde zijn:

- agamen (*Agamidae*);
- basilisken (*Basiliscus*);
- echte hagedissen (*Lacertidae*);
- gekko's (*Gekko*);
- kameleons (*Chamaeleonidae*);
- leguanen (*Iguanidae*);
- skinken (*Scincidae*);
- varanen (*Varanidae*) (Bruins, 1999).

Agamen zijn een familie van hagedissen die voornamelijk voorkomen in tropische en subtropische gebieden over de hele wereld. Deze hagedissen hebben vaak een kleurrijke verschijning en kunnen variëren van klein tot middelgroot. Basilisken komen voornamelijk voor in Midden- en Zuid-Amerika (Bruins, 1999). Deze hagedissen hebben lange, slanke lichamen en staarten, en zijn meestal groen of bruin van kleur. Basilisken zijn omnivoren en voeden zich met een gevarieerd dieet van insecten, fruit en kleine gewervelde dieren (Bruins, 1999; Mattison, 2014).

Echte hagedissen komen voor in Europa, Azië en Afrika. Ze variëren sterk in grootte, kleur en habitatvoorkeur, afhankelijk van de soort. Gekko's zijn een diverse groep hagedissen die voornamelijk voorkomen in tropische en subtropische gebieden. Gekko's hebben unieke hechtdiscs aan de poten waarmee ze verticale oppervlakken kunnen beklimmen. Deze hagedissen hebben vaak grote, ronde ogen en een plat, breed lichaam. Deze nachtdieren voeden zich met insecten en andere kleine ongewervelde dieren (Bruins, 1999; Mattison, 2014).

Kameleons komen voor in Afrika, Madagaskar, Zuid-Europa en Azië. Deze dieren hebben een langgerekt lichaam, kegelvormige kop en ogen die onafhankelijk van elkaar kunnen bewegen. Kameleons kunnen in verschillende kleuren voorkomen (Bruins, 1999). De meest voorkomende kleur is groen maar ook rood, oranje en geel komen voor. Door chromatoforen zijn kameleons in staat om van kleur te veranderen. Het dieet bestaat voornamelijk uit insecten en met de uitrolbare tong kunnen ze goed insecten vangen (Bruins, 1999; Mattison, 2014).

Leguanen komen voor in Amerika en de Galapagoseilanden. Deze dieren hebben een lang, slank lichaam, sterke poten en een lange staart. De meeste hagedissen van deze soort zijn herbivoren en voeden zich met bladeren, fruit en bloemen. Sommige soorten zijn echter omnivoren of zelfs carnivoren (Mattison, 2014). Skinken vormen een grote familie van hagedissen. Deze reptielen variëren sterk in grootte, kleur en habitatvoorkeur, maar hebben meestal gladde, glanzende schubben en een cilindrisch lichaam (Bruins, 1999; Mattison, 2014).

2.1.1.3 Wormhagedissen (*Amphisbaenia*)

Wormhagedissen worden zelden als huisdier in terraria gehouden en zullen om die reden niet verder besproken worden in deze literatuurstudie (Bruins, 1999).

2.1.2 Schildpadden (*Testudines*)

In totaal zijn er 327 soorten land- en waterschildpadden bekend (Mattison, 2014). De schildpadden kunnen onderverdeeld worden in vier groepen:

- landschildpadden (*Testudinidae*);
- moerasschildpadden (*Emydidae*);
- bijt- en alligatorschildpadden (*Chelydridae*);
- halswenders (*Pleurodira*) (Bruins, 1999).

Een herkenbaar kenmerk van dieren in deze orde is een eivormig schild met openingen voor de vier poten, kop en staart. Het schild bestaat uit twee delen: de platte plastron aan de buikzijde en de bolvormige carapax aan de rugzijde. Deze twee delen worden met elkaar verbonden door een benen brug aan beide zijden van het schild tussen de voor- en achterpoten (Mattison, 2014; Bruins, 1999). Het schild is onderdeel van het skelet en is verbonden met ruggenwervels en ribben (Bruins, 1999). De landschildpadden hebben vaak een bolle schild, terwijl de waterschildpadden een platter, gestroomlijnd schild hebben (Mattison, 2014).

Schildpadden in gevangenschap kweken zelden verder, daarom is het belangrijk dat de koper bij aankoop van een schildpad nagaat of de schildpad die ze aankopen legaal wordt aangeboden (Mattison, 2014).

2.1.3 Krokodilachtigen (*Crocodylia*)

Er bestaan 25 verschillende soorten krokodilachtigen. Deze orde is onderverdeeld in vier groepen:

- echte krokodillen (*Crocodylidae*);
- alligators (*Alligatoridae*);
- kaaimannen (*Caimaninae*);
- gaviafen (*Gavialidae*).

Echte krokodillen hebben een lange snuit, krachtige kaken en een schubbenhuid. Deze dieren zijn perfect aangepast aan tropische temperaturen in Afrika, Azië en sommige delen in Amerika. Alligators zijn nauw verwant aan krokodillen maar zijn te onderscheiden van elkaar door de bredere snuit en aan de tanden. Wanneer een alligator zijn bek sluit, worden zijn tanden grotendeels bedekt. Dit komt doordat de tanden van een alligator in de bovenkaak passen, terwijl de onderkaak enigszins naar binnen buigt, waardoor de tanden van de bovenkaak grotendeels bedekt worden door de tanden van de onderkaak. In tegenstelling tot echte krokodillen blijven de tanden altijd zichtbaar na het sluiten van de bek. Dit komt doordat de krokodillentanden in zowel de boven- als de onderkaak aan de buitenkant van de mond blijven zitten wanneer de bek dichtgaat (Bruins, 1999).

Kaaimannen lijken op alligators maar zijn over het algemeen kleiner van formaat. Het leefgebied van deze dieren ligt voornamelijk in Midden- en Zuid-Amerika, waar ze zowel in zoet- als brakwaterhabitats leven. Gaviafen hebben een opvallend lange en smalle snuit, aangepast voor het vangen van vis. Gaviafen zijn voornamelijk te vinden in de riviersystemen van India en delen van Zuidoost-Azië (Bruins, 1999).

Krokodilachtigen sterven snel als ze slecht verzorgd worden, maar worden ze goed verzorgd dan worden ze veel te groot en gevaarlijk. Om die reden wordt het sterk afgeraden om krokodilachtigen als huisdier in een terrarium te houden.

2.1.4 Brughagedissen (*Sphenodontidae*)

De brughagedissen of Tuatara behoren niet tot de orde schubreptielen omdat ze “primitief” zijn in vergelijking met de moderne hagedissen. Er is nog maar één soort die in Nieuw-Zeeland leeft en dat is de *Sphenodon punctatus*. Brughagedissen hebben scherpe uitsteeksels van het kaakbeen en geen tanden zoals moderne hagedissen. Ze beschikken over een ‘derde oog’ op het voorhoofd. Bij jonge dieren is dit ‘oog’ goed zichtbaar. Met het ouder worden wordt het ‘oog’ bedekt met schubben en is het niet meer zichtbaar. De functie hiervan is tot op dag vandaag onbekend. Brughagedissen zijn niet geschikt om als huisdier te houden. Om die reden wordt deze orde niet verder besproken in deze literatuurstudie (Kok, 2021).

2.2 Reptielen als huisdier

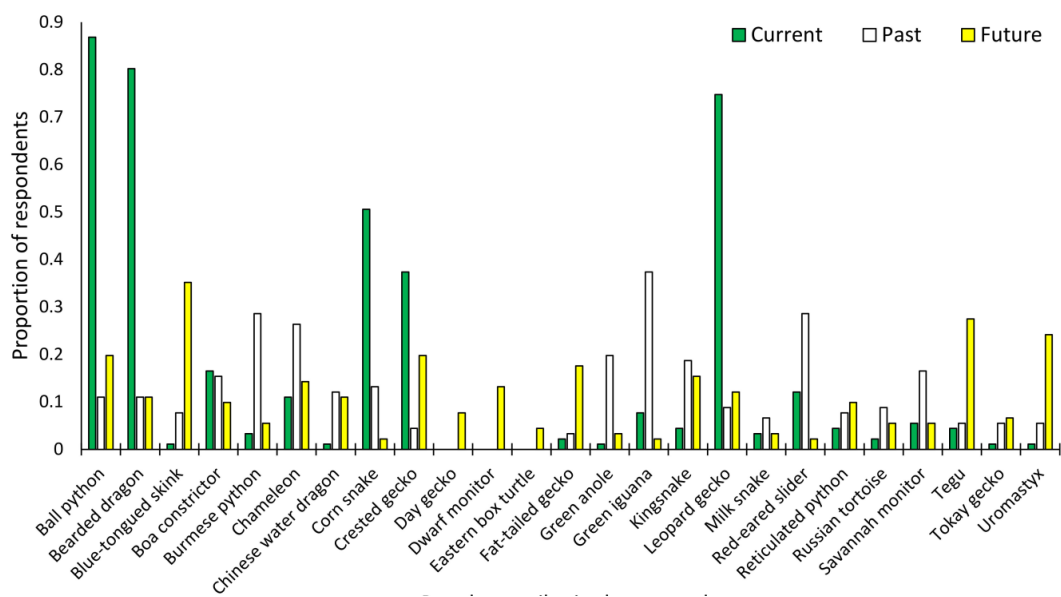
Reptielen zijn populaire huisdieren en daardoor is de markt afgelopen decennia aanzienlijk gegroeid wereldwijd (Van, et al., 2019). Het is moeilijk om precies vast te stellen hoeveel reptielen als huisdieren worden gehouden, aangezien er geen openbare gegevens beschikbaar zijn. Recentelijk blijkt uit cijfers van de European Pet Food Industry (FEDIAF)

van 2018 dat er ten minste 6.300.000 reptielen in huishoudens in de Europese Unie worden gehouden (FOD Volksgezondheid).

Deze dieren worden vaak gekozen vanwege hun fascinerende en unieke kenmerken. Diverse kleuren, vormen en gedragingen hebben een aantrekkingskracht op mensen die op zoek zijn naar niet-traditionele huisdieren. Deze populariteit heeft echter ook geleid tot uitdagingen op het gebied van welzijn, regulering en bewustwording over de juiste zorg voor reptielen als huisdieren (De la Fuente, et al., 2023).

2.2.1 Populaire reptielen

Aan de hand van informele gesprekken met deskundigen in de reptielenhandel, raadpleging van online websites en blogs over huisdierreptielen zijn de 25 populairste huisdierreptielen vastgesteld. Deze reptielen zijn vervolgens opgenomen in een enquête die wereldwijd werd verspreid. Aan de hand van deze enquête en op basis van Google Trends is er inzicht gekomen in de huidige populariteit van reptielen en is er voorspeld welke soorten er in de toekomst de meeste aandacht zullen krijgen. In Grafiek 1 worden de meest populaire reptielen volgens het onderzoek getoond. Dit zijn de koningspython (*Python regius*) (86,8%), baardagame (*Pogona vitticeps*) (80,2%), luipaardgecko's (*Eublepharis macularius*) (74,7%), rode rattenslang (*Pantherophis guttatus*) (50,5%) en wimpergecko's (*Correlophus ciliatus*) (37,4%), volgens Google Trends waren baardagamen veruit het populairste reptiel, gevolgd door de koningspython, luipaardgecko's en rode rattenslang. Andere reptielen die volgens Google Trends geliefd zijn, zijn de boa constrictors (*Constrictor constrictor imperator*), groene leguanen (*Iguana iguana*), wimpergecko's, roodwangschildpadden (*Trachemys scripta elegans*) en koningslangen (*Lampropeltis*) (Valdez, 2021).

Grafiek 1 - De huidige meest populaire reptielen als huisdier, de reptielen die in populariteit zijn gedaald, en diegenen die naar verwachting in populariteit zullen stijgen in de toekomst (Valdez, 2021).

Bij het analyseren van de top vijf populairste reptielensoorten valt op dat de voorkeuren variëren per land. Zoals in Figuur 1 wordt aangetoond nemen baardagamen de leiding als favoriet in Australië, West-Europa, de Verenigde Staten en Canada. Luipaardgecko's waren het meest populair in Polen, Italië, Turkije en Zweden. In Mexico, Indonesië, India, de Filipijnen en Maleisië was de koningspython het populairst. In Brazilië en Finland stond de rode rattenslang op nummer één (Valdez, 2021).

- Bearded dragons
- Crested gecko
- Ball python
- Common leopard gecko
- Corn snake

Figuur 1 - Top vijf meest populaire reptielen als huisdieren in de wereld (Valdez, 2021).

In de afgelopen tien jaar is op basis van het onderzoek gebleken dat bepaalde reptielensoorten aan populariteit hebben ingeboet. Onder deze soorten bevinden zich de groene leguanen (*Iguana iguana*), donkere tijgerpython (*Python bivittatus*), roodwangschildpadden (*Trachemys scripta elegans*), kameleons (*Chamaeleonidae*) en roodkeelanolis (*Anolis carolinensis*). Deze resultaten komen overeen met wat er met Google Trends gevonden werd, maar kameleons en groene leguanen zouden volgens Google Trends het meest in populariteit zijn afgenomen. Daarnaast blijkt dat de volgende reptielensoorten in het komende decennium in populariteit zal toenemen. Dit zijn de blauwtongskinken (*Tiliqua*), Argentijnse teju's (*Salvator merianae*), uroastyx, wimpergekko's, ball pythons en dikstaartgekko's (*Hemitheconyx caudicinctus*). Volgens Google Trends zal de wimpergekko in de toekomst het meeste in populariteit toenemen (Valdez, 2021).

2.2.1.1 Baardagame (*Pogona vitticeps*)

De populariteit van de baardagame is te danken aan zijn aantrekkelijk voorkomen, boeiende persoonlijkheid en zacht temperament. Doordat ze makkelijk te hanteren zijn en een relatief makkelijk dieet hebben (omnivoor) zijn ze geliefd onder reptielenliefhebbers. Deze dieren zijn vooral gedurende de dag in beweging, waardoor er veel interactie is tussen eigenaar en dier. Dankzij selectieve kweek in gevangenschap zijn er nu diverse varianten van baardagamen beschikbaar, wat hun aantrekkingskracht aanzienlijk vergroot. Fokkers hebben met succes verschillende kleurenpatronen en morfologische kenmerken ontwikkeld, waardoor liefhebbers kunnen kiezen uit een breed scala aan unieke exemplaren (Valdez, 2021).

2.2.1.2 Koningspython (*Python regius*)

De koningspython, oorspronkelijk afkomstig uit West- en Centraal Afrika, wordt tegenwoordig veelal in gevangenschap gefokt. Opvallend genoeg blijft het echter economisch aantrekkelijker om deze dieren te importeren. Onderzoek onthult dat de koningspython tot één van de meeste verhandelde diersoorten ter wereld behoren die vermeld staan op de CITES-lijst (Valdez, 2021).

De populariteit van de koningspython komt voort uit zijn volgzaam aard, relatief weinig onderhoudsbehoeften en doordat het een relatief kleine omvang heeft voor een slang. Doordat deze soort makkelijk te hanteren is, wordt deze beschouwd als een goede slang

voor beginners. Vergelijkbaar met de baardagame heeft selectieve fok bijgedragen aan diverse varianten zodat liefhebbers keuzen hebben tussen verschillende kleurpatronen (Valdez, 2021).

2.2.1.3 Rode rattenslang (*Pantherophis guttatus*)

De rode rattenslang of ook wel de korenslang genoemd is een kleine slangensoort afkomstig uit Noord-Amerika. Deze soort is populair vanwege zijn kleine formaat en kalme aard. Het feit dat ze makkelijk te hanteren zijn, maakt ze ideaal voor beginners (Valdez, 2021).

2.2.1.4 Luipaardgekkko (*Eublepharis macularius*)

De luipaardgekkko is van nature afkomstig uit halfwoestijengebieden in Afghanistan, Irak, Iran, Pakistan en het noordwesten van Indië. Deze dieren worden bijna altijd in gevangenschap gefokt en genieten populariteit vanwege hun winterhardheid, bescheiden omvang en het feit dat ze relatief weinig onderhoud vergen. “Deze soort is waarschijnlijk minder populair dan de baardagame doordat het nachtdieren zijn en het feit dat ze kwetsbaarder zijn dan baardagamen, kan invloed hebben op hun populariteit” (Valdez, 2021).

2.2.2 Motivatie en misvattingen bij het houden van reptielen

De stijgende populariteit van reptielen als huisdier is vaak door de misvatting dat ze zich eenvoudig aanpassen en weinig zorg en aandacht vereisen (Azevedo, et al., 2021; De la Fuente, et al., 2023). Deze verkeerde overtuiging heeft geleid tot de perceptie dat reptielen de perfecte keuze zijn voor mensen met beperkte tijd en leefruimte (De la Fuente, et al., 2023). Uit onderzoek in Brazilië waarbij reptielenhouders werden ondervraagd via een enquête, was de reden voor het houden van reptielen een emotionele reden. Verder werden ook het vermaak van het houden van reptielen als huisdieren, iets nieuws te proberen, als verzameling, uit medelijden als levensredder en de gemakzucht als redenen opgesomd (De la Fuente, et al., 2023).

Reptielen hebben de reputatie van ‘onderhoudsvriendelijke’ huisdieren omdat ze niet dagelijks hoeven te worden uitgelaten of gevoerd en omdat ze in een kleinere leefomgeving gehouden kunnen worden. Voor vele mensen lijken ze ideaal vanwege hun ‘zelfstandigheid’. Achter deze perceptie schuilt een complexe realiteit. Reptielen hebben een specifieke sociale, gedrags- en ecologische behoeften, afhankelijk van hun soort. Temperaturen, voeding, habitat, hygiëne en andere factoren moeten nauwlettend in de gaten gehouden worden om het welzijn van de dieren te garanderen (De la Fuente, et al., 2023). Daarnaast hebben veel reptielen een hoge levensverwachting, wat betekent dat ze een langdurige toewijding van hun eigenaren vereisen (De la Fuente, et al., 2023; Grant, Montrose, & Wills, 2017).

2.2.3 Onvoldoende kennis over huisvesting

De verkregen informatie is vaak van slechte kwaliteit op het moment van aankoop wat resulteert in slechte huisvesting en het niet voldoen aan de basisbehoefte van het dier waardoor het gezondheidsproblemen kan vertonen (Azevedo, et al., 2021; De la Fuente, et al., 2023; Pasmans, et al., 2017; Grant, Montrose, & Wills, 2017; Dylewsky & Born Free USA, 2016). De meeste voorkomende oorzaken van ziekte bij deze dieren zijn vaak gerelateerd aan slechte verzorging en omgevingsfactoren zoals slechte voeding, verlichting, luchtvochtigheid, temperatuur, stress, ... Verwondingen en bijtonden komen vaak voor door

te hoge bezetting in het verblijf en slechte huisvesting (Azevedo, et al., 2021; Grant, Montrose, & Wills, 2017).

Vaak hebben mensen niet de kennis om de welzijnsstatus van reptielen te beoordelen. De meeste reptielen communiceren via lichaamstaal, vocalisatie en gedrag patronen. Reptielen zullen vaak ziekte verbergen wat het moeilijk maakt om angst en lijden te herkennen wat resulteert in een hoog sterftcijfer (Azevedo, et al., 2021; De la Fuente, et al., 2023; Grant, Montrose, & Wills, 2017). Gedragingen die in verband staan met slechte welzijn en stress in gevangenschap worden vaak als 'normaal' beschouwd. Voorbeelden van gedragingen zijn: het hoofd herhaaldelijk tegen het glas of de muur bonken, agressie naar mensen toe, snelle ademhaling met open mond, regurgitatie of cloacale afscheiding bij menselijk contact (Azevedo, et al., 2021).

2.2.4 Educatie om impulsaankopen te voorkomen

Door foutief verkregen informatie en misvattingen, is de kans op impulsaankopen groter. Het is essentieel dat potentiële eigenaren zich bewust zijn van de zorgvereisten zoals huisvesting, voeding en gezondheidszorg voordat ze besluiten om een reptiel als huisdier te nemen (De la Fuente, et al., 2023; Dylewsky & Born Free USA, 2016). Bewustmakingscampagnes en educatieve initiatieven spelen een cruciale rol bij het informeren van potentiële kopers over de specifieke behoefte en eisen van reptielen als huisdieren en wat de gevolgen zijn van illegale handel (Azevedo, et al., 2021; De la Fuente, et al., 2023; Jensen, et al., 2018).

In Duitsland biedt Deutsche Gesellschaft für Herpetologie und Terrarienkunde opleidingen aan voor reptielenhouders en worden er zelfs certificaten uitgedeeld. In sommige landen, zoals Frankrijk is een bewijs van geschiktheid zelfs verplicht. Helaas zijn er weinig reptielenhouders aangesloten aan dergelijke organisaties en vertrouwen ze vooral op zelfstudie, gebaseerd op twijfelachtige informatie verkregen via internet en sociale media. Verplichte opleidingen in de toekomst zou een belangrijke sleutel zijn tot betere welzijn voor deze dieren (Pasmans, et al., 2017).

Samenwerking met overheidsinstanties en organisaties voor natuurbehoud is cruciaal voor het aanpakken van de bedreiging waarmee deze dieren worden geconfronteerd (Auliya, et al., 2016). Het is belangrijk dat er verder onderzoek gedaan wordt naar het gedrag, de ecologie, biologie en het welzijn van reptielen (De la Fuente, et al., 2023; Pasmans, et al., 2017; Davies, et al., 2021). Deze studies helpen om richtlijnen en normen vast te stellen voor de zorg van reptielen. Door samenwerking van autoriteiten, reptielenhouders, dierenartsen en dierenwelzijn organisaties kunnen er stappen genomen worden in het verbeteren van het welzijn van reptielen als huisdier en in het wild (De la Fuente, et al., 2023; Pasmans, et al., 2017).

2.3 Wetgeving omtrent reptielen

In dit deel wordt de regelgeving omtrent reptielen belicht waarbij de focus ligt op de conventie inzake internationale handel in bedreigde uitheemse dieren en planten (CITES), de regelgeving van de Europese Unie en de specifieke Belgische positieve lijsten. Om duidelijkheid te creëren over wat wel en niet is toegestaan bij het houden, kweken en verkopen van reptielen.

2.3.1 CITES

CITES staat voor (Convention on international trade in endangered species of wild flora and fauna) Het is een internationaal verdrag dat tot doel heeft de handel in wilde dieren en planten te reguleren om hun voortbestaan te beschermen en te waarborgen. Deze organisatie beschermt meer dan 40 900 dieren en planten als ook dierlijke producten zoals huiden, pelzen, schubben, eieren, ivoor, ... (European Commission, sd).

2.3.1.1 CITES: bescherming van biodiversiteit en controle van illegale handel

CITES werd in 1975 opgericht en is van kracht in 184 landen die 'partijen' genoemd worden. Elke deelnemende partij heeft aangewezen autoriteiten belast met de regulering van de activiteiten van deze organisatie. In 2015 sloot de Europese Unie zich officieel aan bij CITES. Het verdrag vereist dat alle handelingen met betrekking tot import, export en herexport van soorten die onder overeenkomst vallen, moeten plaatsvinden via een systeem van vergunningen en certificaten (European Commission, sd).

Het verdrag categoriseert planten en dieren in verschillende bijlagen op basis van het niveau van bescherming dat ze nodig hebben. Bijlage I bevat soorten die met uitsterven worden bedreigd. De handel in soorten die vermeld staan in bijlage I is over het algemeen verboden, tenzij er specifieke vergunningen worden verleend. In bijlage II staan soorten die niet met uitsterven bedreigd worden maar het wel cruciaal is om de handel in deze diersoorten te controleren. Diersoorten die beschermd zijn in ten minste één land en dat andere CITES-partijen om hulp heeft gevraagd bij het controleren van de handel, staan op bijlage III. Soorten vermeld in bijlage II en III worden onderworpen aan bepaalde beperkingen en regels om overexploitatie te voorkomen (European Commission, sd).

CITES speelt een cruciale rol bij de bescherming van bedreigde soorten en draagt bij aan het behoud van de biodiversiteit op wereldwijde schaal. Het verdrag helpt ook bij het voorkomen van illegale handel in wilde dieren en planten (European Commission, sd).

2.3.1.2 Europese Unie regelgeving

De Europese Unie heeft haar eigen regelgeving voor de handel in wilde dieren, die nauw samenhangt met het CITES-verdrag en gebaseerd is op de bepalingen uit dit verdrag. De strikte regels van de EU hebben als doel dat producten van wilde dieren alleen op de EU-markt terechtkomen als ze van legale oorsprong zijn (European Commission, sd).

De Europese Unie hanteert vier bijlagen in haar regelgeving met betrekking tot de handel in dieren. Bijlage A vermeldt alle diersoorten die op CITES-bijlage I staan, sommige soorten uit CITES-bijlage II en III en sommige diersoorten die niet in de CITES-bijlagen staan. Op bijlage B staan alle diersoorten die vermeld worden op de CITES-bijlage II, sommige soorten van op CITES-bijlage III en enkele die niet vermeld worden op de CITES-bijlagen. Bijlage C bevat alle diersoorten die vermeld staan op de CITES-bijlagen III. De laatste bijlage D bevat enkele diersoorten die op de CITES-bijlage III staan en enkele soorten die niet op een bijlage van CITES staan om consistent te zijn met andere EU-regelgeving zoals de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn. Als blijkt dat deze soorten in zeer grote aantallen worden geïmporteerd dan kan de Europese Unie deze soorten nog opgenomen laten worden in een andere bijlage met een verhoogde mate van bescherming (European Commission, sd).

2.3.1.3 Aan- en verkopen van CITES-soorten

Diersoorten die op bijlage A staan binnen de Europese Unie dienen een CITES-certificaat te hebben voor aan- en verkoop. Ook als het dier niet verkocht wordt en in bijlage A vermeld staat, is het verplicht om een CITES-formulier in bezit te hebben. Dit document kan

verkregen worden via de Belgische CITES-databank. Bij afwezigheid van een CITES-certificaat is het verboden deze dieren te verkopen of aan te kopen. Voor het verkrijgen van een CITES-certificaat dienen de volgende voorwaarden voldaan te zijn:

- Het dier was al in bezit voordat de EU-regels op handel in bedreigde diersoorten inging.
- Het dier werd in overeenstemming met Europese verordeningen ingevoerd.
- Het dier is geboren in gevangenschap waarvan de ouders wettelijk verkregen zijn (FOD volksgezondheid, Bedreigde soorten kopen, verkopen en er een handelsactiviteit mee verrichten in België en in de Europese Unie, 2022).

In België is het verplicht om reptielen die als huisdier worden gehouden en op bijlage A staan te identificeren met een elektronische microchip. Een elektronische chip, ook bekend als microchip, is een klein elektronisch apparaat die een specifiek nummer draagt, bestaat uit vijftien cijfers. Bij diersoorten op Bijlage A of B dient er een register van binnenkomst en vertrek bijgehouden te worden. Het register dient tot vijf jaar na de laatste inschrijving bewaard te worden op de plaats waar de dieren zich bevinden (FOD volksgezondheid, Bedreigde soorten kopen, verkopen en er een handelsactiviteit mee verrichten in België en in de Europese Unie, 2022).

Bij ver- en aankoop van diersoorten vermeld op bijlage B is er geen CITES-certificaat nodig maar wel een wettelijk bewijs van herkomst zoals een factuur met nummer van CITES-invoervergunning of een ondertekende, gedateerde verklaring van de kweker. Aan dieren die op bijlage C en D staan, zijn er momenteel geen voorwaarden verbonden (FOD volksgezondheid, Bedreigde soorten kopen, verkopen en er een handelsactiviteit mee verrichten in België en in de Europese Unie, 2022).

2.3.1.4 Kweken van CITES-soorten

Voor elk jong van een diersoort die is vermeld in bijlage A van CITES is een CITES-certificaat vereist. Daarnaast moet voor elk nest een kweekverklaring worden ingediend bij de CITES-database. Indien de ouders voor de eerst keer jongen krijgen, dienen de twee originele certificaten te worden bijgevoegd bij de kweekverklaring zodat het koppel kan worden geregistreerd als een officieel kweekkoppel. Zoals in sectie 2.3.1.3 reeds vermeld wordt, dient er ook een register bijgehouden te worden bij het fokken van soorten vermeld in bijlage A of B. Dit geldt voor particuliere en professionele kwekers (FOD volksgezondheid, Kweken: niet onder gelijk welke voorwaarde!, 2016).

2.3.1.5 Risico's bij het niet-naleven van CITES

Het is strafbaar als het CITES-certificaat bij het kweken, aankopen of verkopen van soorten vermeldt in bijlage A, ontbreekt en als het wettelijk bewijs van afkomst (factuur, overdrachtsdocument, verklaring van de dierenarts, ...) van soorten in bijlage B ontbreekt. Het is ook strafbaar als het CITES-register niet of niet correct bijgehouden wordt. Het is verboden om valse, ongeldige vergunningen te gebruiken. Bij schendingen van de CITES-wetgeving kunnen straffen variëren van boeten van 156 tot 300 000 euro of een gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar, afhankelijk van de ernst van de inbreuk. De straf wordt bepaald op basis van de specifieke omstandigheden van de inbreuk en de betrokken diersoort. Daarnaast kunnen de dieren in beslag genomen worden en in een opvangcentrum geplaatst worden. De kosten die de opvang maakt, worden aangerekend aan de overtreder (FOD volksgezondheid, Welke risico's loop ik als ik CITES niet naleef?, 2016).

2.3.2 Belgische wetgeving

In België zijn er drie gewesten: het Vlaams gewest, Brussel Hoofdstedelijk gewest en Waals gewest, met elk hun eigen wetgeving over het houden van huisdieren, waaronder reptielen. Deze regionale verschillen hebben geresulteerd in drie afzonderlijke positieve lijsten voor welke reptielen als huisdieren mogen gehouden worden. Deze variaties benadrukken de complexiteit van de regelgeving met betrekking tot reptielen in België en de behoefte aan zorgvuldige afstemming en coördinatie tussen de gewesten.

2.3.2.1 Wetgeving in Vlaanderen

Op 1 oktober 2019 ging de positieve lijst van kracht in Vlaanderen. Op deze lijst staan alle reptielensoorten die in Vlaanderen als huisdier mogen gehouden en verhandeld worden. In totaal zijn dit 422 reptielensoorten waaronder 290 soorten hagedissen, 107 soorten slangen en 66 soorten schilpadden. Reptielen die niet op de lijst staan, mogen niet als huisdier gehouden of verhandeld worden. Gratis weggeven van dieren valt ook onder verhandelen. De positieve lijst geldt voor iedereen en enkel bij dierentuinen, laboratoria, dierenartsen, dierenasielen en handelszaken kan dit onder bepaalde voorwaarden afwijken (Vlaamse overheid, 2019).

Voor reptielen die voor 1 oktober 2019 al in het bezit waren, moeten er bewijsstukken beschikbaar zijn. Dit kan een originele aankoopfactuur zijn met vermelding van aankoopdatum, correcte soortnaam en aantal dieren of een schriftelijk bewijs van een dierenarts. Heeft de eigenaar geen van beide bewijsstukken in zijn bezit dan kon de eigenaar tot 30 november 2019 zijn dieren online registeren.

Reptielen die niet op de positieve lijst staan en niet geregistreerd zijn of in bezit zijn van een aankoopbewijs of verklaring van een dierenarts kunnen na controle in beslag worden genomen (Vlaamse overheid, 2019).

Na 1 oktober 2019 moet er een erkenning aangevraagd worden om reptielen te huisvesten die niet op de positieve lijst staan. Voor elke soort moet er een nieuwe aanvraag gebeuren. De kosten voor een erkenningsaanvraag zijn €60 (Vlaamse overheid, 2019).

Er mag gekweekt worden met reptielen met de correcte bewijsstukken en er moet geen erkenning aangevraagd worden. Het is verboden om de jongen van deze reptielen gratis weg te geven of te verhandelen. Als de koper in het bezit is van een erkenning voor het houden van de desbetreffende soort mag dit uiteraard wel (Vlaamse overheid, 2019).

2.3.2.2 VLAREM-wetgeving

Als er thuis reptielen gehouden worden in Vlaanderen dan is het van essentieel belang om te voldoen aan de VLAREM-wetgeving. Deze wetgeving is opgedeeld in drie klassen, afhankelijk van het risico en de mogelijke hinder die de inrichtingen of activiteiten met zich meebrengen (Omgeving Vlaanderen, 2024):

- Inrichtingen klasse één omvat de inrichtingen of activiteiten die de grootste risico's of hinder met zich meebrengen.
- Inrichtingen klasse twee omvat inrichtingen of activiteiten met een gemiddeld risico of hinder.
- Inrichtingen klasse drie omvat inrichtingen of activiteiten die de minste risico's of hinder met zich meebrengen (Omgeving Vlaanderen, 2024).

Volgens de wetgeving geldt voor het houden van één volwassen dier dat vermeldt staat op de positieve lijst een meldingsplicht. Dit betekent dat elk dier moet worden aangemeld bij de dienst Omgeving van de gemeente. Er mogen tot dertig reptielen worden gehouden die vermeldt staan op de positieve lijst, zonder dat er een omgevingsvergunning vereist is. Wanneer het aantal dieren de drempel van dertig overschrijdt, is het verplicht een omgevingsvergunning aan te vragen van klasse twee (Omgeving Vlaanderen, 2024).

Voor reptielen, amfibieën en ongewervelden die op de lijst “gevaarlijke reptielen” staan en dus giftig of agressief kunnen zijn zoals schorpioenen geldt een strengere regelgeving. Vanaf één volwassen dier van deze categorie is het verplicht om een omgevingsvergunning klasse twee aan te vragen (Omgeving Vlaanderen, 2024).

2.3.2.3 Wetgeving in het Brussels Hoofdstedelijk gewest

Vanaf 3 december 2020 heeft het Brussels Hoofdstedelijk gewest een positieve lijst voor reptielen. Op deze lijst staan alle reptielensoorten die als huisdier gehouden mogen worden in Brussel. Deze lijst bevat dezelfde 422 reptielensoorten als de positieve lijst van Vlaanderen. Naast de positieve lijst heeft het Brussels Hoofdstedelijk gewest een lijst opgesteld met minimumnormen voor het houden van reptielen op de positieve lijst (Brussel, 2021).

Eigenaren die reptielen voor 1 juni 2021 al in het bezit hebben maar niet op de positieve lijst staan moeten bewijsstukken kunnen voorleggen. Deze bewijsstukken zijn dezelfde als die van Vlaanderen zoals in sectie 2.3.2.1 vermeld werden (Brussel, 2021).

Na 1 juni 2021 is het verplicht om een erkenning aan te vragen bij de dienst dierenwelzijn om een reptielensoort te mogen houden die niet op de positieve lijst staat. De erkenningsaanvraag kost €60 per soort. De erkenning is geldig voor onbepaalde duur maar kan ten allen tijden ingetrokken worden (Brussel, 2021).

Personen met een erkenning zijn verplicht een register bij te houden van het aantal dieren en hun soort en wijzigingen in huisvesting of verzorging van de desbetreffende dieren. Bij verhuis moet het bij Departement Dierenwelzijn van Leefmilieu Brussel via e-mail hiervan op de hoogte gebracht worden (Brussel, 2021).

2.3.2.4 Milieuvergunningen voor het houden van reptielen in Brussel

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is een specifieke toelating vereist voor het houden van reptielen en ongewervelden. Deze toelating is nodig zodra het aantal dieren de drempel van zes kleine exemplaren of één groot dier overschrijdt. Volgens de geldende wetgeving worden kleine reptielen gedefinieerd als slangen, leguanen en hagedissen die op de positieve lijst staan. Krokodilachtigen worden beschouwd als grote dieren en is eveneens een toelating vereist (Leefmilieu Brussel, 2020).

Voor het houden van zes tot dertig kleine dieren of één groot dier is een milieuvergunning klasse drie vereist, die moet worden aangevraagd bij de gemeentelijke administratie van de gemeente. Indien het aantal dieren varieert tussen 31 kleine dieren en twee tot dertig grote dieren, is een milieuvergunning klasse twee nodig. Deze vergunning moet ook worden aangevraagd bij de gemeentelijke administratie van de gemeente. Indien het over een openbare aanvrager gaat, dient de vergunning bij Leefmilieu Brussel te worden aangevraagd. Bij het houden van meer dan 300 kleine dieren of meer dan dertig grote dieren moet een milieuvergunning klasse 1B worden aangevraagd bij Leefmilieu Brussel (Leefmilieu Brussel, 2020).

2.3.2.5 Wetgeving Wallonië

In Wallonië zijn er drie lijsten beschikbaar die op 10 december 2020 van kracht gingen. Op één van deze lijsten staan alle reptielensoorten die in Wallonië als huisdieren vrijgehouden mogen worden zonder specifieke toestemming. Op deze lijst staan in totaal 257 reptielensoorten waaronder 121 soorten hagedissen, 85 soorten slangen en 51 soorten schildpadden. Het verhandelen van deze soorten is toegestaan (Le bien-être animal en Wallonie, 2020).

Naast deze lijst zijn er nog twee andere lijsten beschikbaar voor elf soorten hagedissen en acht soorten schildpadden. Om deze diersoorten te mogen houden als huisdier gelden er bepaalde voorwaarden. Bij deze elf soorten hagedissen moeten de huisvestingsnormen voldoen en moet er een certificaat van een dierenarts aanwezig zijn. Deze hagedissoorten mogen onder bepaalde voorwaarden verhandeld worden. De koper moet in het bezit zijn van een certificaat van de dierenarts voor het desbetreffende dier en moet gedurende vijf jaar een register bijhouden (Le bien-être animal en Wallonie, 2020).

Bij deze acht schildpadsoorten moet er voldaan zijn aan de huisvestingsnormen, moet er een certificaat van een dierenarts aanwezig zijn en moet het dier geregistreerd worden in het stamboek "European studbook foundation". Daarnaast moet er ook deelgenomen worden aan een erkend collectief fok- en instandhoudingsprogramma voor de desbetreffende schildpadsoort. Het is verboden om deze schildpadsoorten op dierenmarkten en binnen commerciële instellingen te verkopen (Le bien-être animal en Wallonie, 2020).

Personen die reptielen in het bezit hebben voor 7 februari 2021 die niet op de positieve lijst staan en die dit kunnen aantonen met geldige bewijsstukken mogen het dier behouden. Daarnaast mogen ook zoölogische parken, personen met een goedkeuring van de directeur-generaal van de Openbare Dienst van Wallonië, dierenartsen en dierenasielen dieren huisvesten die niet op de positieve lijst staan. De twee laatste mogen deze dieren enkel tijdelijk huisvesten voor veterinaire zorg (Le bien-être animal en Wallonie, 2020).

Na 7 februari 2021 moet er eerst toestemming gevraagd worden voor een reptiel mag aangeschaft worden dat niet op de positieve lijst staat. Bij nieuwe aanvragen zal de Directeur-Generaal van de Openbare Dienst Landbouw, Natuurlijke Hulpbronnen en Leefmilieu van Wallonië steeds advies vragen aan de Zoölogische Parkencommissie. De prijs voor een goedkeuringsverzoek is €120 per diersoort. Bij goedkeuring is de erkenning geldig voor maximaal tien jaar (Le bien-être animal en Wallonie, 2020).

2.3.2.6 Wetgeving omtrent het houden van giftige dieren in Wallonië

In Wallonië geldt de verplichting om voor het houden van giftige soorten een milieuvergunning klasse twee aan te vragen. Sinds 2014 heeft het Waalse gewest verboden om giftige Australische slangen te houden. Voor het houden van giftige reptielen moet er aan verschillende vereisten worden voldaan om de veiligheid te waarborgen. Ten eerste moet de kamer waarin de reptielen worden gehouden een luchtsluis hebben. Deze luchtsluis bestaat uit twee deuren, waarvan er slechts één kan worden geopend als de andere gesloten is. Op de buitendeur van het pand moet een bord worden geplaatst met de vermelding "gevaarlijke reptielen". Binnen de kamer waar de giftige dieren worden gehouden, moet permanent een veiligheidsprotocol aanwezig zijn, inclusief de namen en contactgegevens van drie personen die voor de dieren zorgen (Minister van Milieu, 2014).

De terraria waarin de giftige reptielen worden gehouden, moeten voorzien zijn van schakelaars die een alarm activeren bij onjuiste sluiting. Ze moeten ook stevig genoeg zijn om op de grond of op meubels te worden geplaatst, zodat ze niet per ongeluk kunnen omvallen of beschadigd kunnen raken. Wanneer een reptiel uit zijn terrarium wordt gehaald,

moet het onmiddellijk worden overgebracht naar een ander terrarium dat direct wordt afgesloten (Minister van Milieu, 2014).

De ruimte waarin de terraria zijn geplaatst, moet uitgerust zijn met instrumenten waarmee de terraria op afstand kunnen worden gemanipuleerd. De terraria zelf moeten zo zijn ontworpen zijn dat het hanteren van de reptielen tijdens het schoonmaken zo veilig mogelijk kan gebeuren. Op elk terrarium moet een etiket worden aangebracht met de Latijnse- en soortnaam van het dier, het telefoonnummer van de behandelende arts en het nummer van het ziekenhuis of de serumbank met specifieke tegengif. Tot slot mogen giftige reptielen nooit met blote handen worden gehanteerd (Minister van Milieu, 2014).

2.3.2.7 Diverse Positieve lijsten en milieuvergunningen voor gevaarlijke dieren

De positieve lijst van het Vlaamse gewest en het Brussels Hoofdstedelijk gewest zijn identiek. Toch zijn er enkele verschillen aanwezig. Zo is de wetgeving in Brussel pas ingegaan op 1 juni 2021 en in Vlaanderen al vanaf 1 oktober 2019. Brusselaars hebben langere tijd de kans gehad om reptielen die niet op de positieve lijst staan aan te kopen en te verhandelen. Daarnaast zijn Brusselaars met erkenning verplicht om een register bij te houden van de dieren die niet op de positieve lijst staan. Dit is niet verplicht in Vlaanderen. Het Brussels Hoofdstedelijk gewest heeft naast de positieve lijst ook nog een lijst met minimumnormen voor het houden van reptielen die op de positieve lijst staan. Deze lijst ontbreekt in het Vlaamse gewest (Vlaamse overheid, 2019; Leefmilieu Brussel, 2021).

Tabel 6 in bijlage laat zien dat de positieve lijst van Wallonië sterk verschilt met die van het Brussels Hoofdstedelijk gewest en van het Vlaamse gewest. Zo zijn er in totaal 198 reptielensoorten waaronder negentien hagedis- (*Lacertilia*), tien skink- (*Scincidae*), 67 gekko-, 41 leguaan- (*Iguanidae*), vijf varaan- (*Varanidae*), 24 slangen- (*Serpentes*) en 32 schildpaddensoorten (*Testudines*) die niet voorkomen op positieve lijst van Wallonië maar wel op de Vlaamse en Brusselse lijst. Daarnaast staan er drie hagedissoorten en vijf schildpadsoorten op de aparte lijst van Wallonië die op de positieve lijst staan van Vlaanderen en Brussel. Er gelden extra voorwaarden voor het houden van diersoorten die op de extra lijsten van Wallonië staan. Deze extra voorwaarden zijn niet verplicht in Vlaanderen of Brussel (Vlaamse overheid; Le bien-être animal en wallonie, 2020).

Op de positieve lijst van Wallonië komen 22 reptielensoorten waaronder twee slangen-, twee gekko-, vier skink-, één leguaan- en dertien schildpaddensoorten voor die niet op de positieve lijst van Vlaanderen of Wallonië staan. Daarnaast staat er op de aparte lijsten van Wallonië acht hagedis- en drie schildpadsoorten die niet voorkomen op de lijst van het Vlaamse en Brussels Hoofdstedelijk gewest (Vlaamse overheid; Le bien-être animal en wallonie, 2020).

In de verschillende gewesten van België bestaan er diverse regels met betrekking tot het aantal gevaarlijke of giftige dieren dat zonder vergunning gehouden mag worden. Elk gewest heeft zijn eigen instantie waar de vergunning aangevraagd dient te worden. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn zelfs meerdere instellingen betrokken, afhankelijk van de hoeveelheid dieren die gehouden worden (Omgeving Vlaanderen, 2024; Leefmilieu Brussel, 2020; Minister van Milieu, 2014).

Daarnaast heeft Wallonië aanvullende beperkingen opgelegd voor giftige dieren zoals het verbod op het houden van Australische slangen. Deze aanvullende beperkingen zijn niet noodzakelijk van toepassing in de andere gewesten. Enkel Vlaanderen beschikt over een fysieke lijst waar alle gevaarlijke reptielen op staan (Omgeving Vlaanderen, 2024; Leefmilieu Brussel, 2020; Minister van Milieu, 2014).

2.4 Wereldwijde handel in wilde dieren

De commerciële activiteit rondom exotische reptielen is wereldwijd toegenomen, als ook in de Europese Unie sinds de jaren tachtig. In 2017 en 2018 werden in totaal 1,8 miljoen levende exemplaren officieel geïmporteerd naar de Europese Unie. Hierdoor blijft de EU een van de voornaamste legale markten voor de import van reptielen, naast de Verenigde Staten van Amerika (FOD Volksgezondheid).

Door implementatie van strengere regelgeving en de versterking van handhavingsmaatregelen zijn er tal van inbeslagnames geweest over de jaren heen. De inbeslagnames van illegaal verhandelde dieren bieden een waardevol inzicht in de omvang en de aard van de handel in wilde dieren. Door deze inbeslagnames kunnen we een goed beeld krijgen van welke diersoorten worden verhandeld en welke landen betrokken zijn bij de import en export (UNODC, 2020).

2.4.1 Internationale inbeslagnames van reptielen

Gebaseerd op World WISE-gegevens over inbeslagnames, vinden de meeste inbeslagnames van reptielen plaats bij particulieren thuis (30,9%). Daarnaast blijkt India de belangrijkste bron te zijn voor de sterschildpad (*Geochelone elegans*) en is India het land met de meeste inbeslagnames (21,5%). Oezbekistan staat hoog in de lijst vanwege de vierteenlandschildpad. Madagaskar wordt beschouwd als de grootste bron van minstens 30 soorten reptielen waarbij vooral de stralenschildpad het meest in beslag werd genomen (UNODC, 2020).

Op basis van inbeslagnames blijkt dat Azië de voornaamste bestemming is voor de illegale handel in levende reptielen. Vooral Oost- en Zuidoost-Azië, gevolgd door de Verenigde Staten en Europa, vormen de belangrijkste afzetmarkten voor verschillende zoetwaterschildpadden. Privé Facebook-groepen en andere sociale mediaplatforms zijn vaak de dominante verkooppunten geworden voor de illegale handel in wilde dieren. In Indonesië is opgemerkt dat veel fysieke markten gesloten zijn omdat online handel op platforms goedkoper is en de kans op controle minder is (UNODC, 2020).

70% van de levende reptielen die in beslag werden genomen staan vermeld in bijlage II van CITES, terwijl 18% op bijlage I stond. Tussen 2007 en 2017 bestond deze inbeslagname uit verschillende soorten reptielen: 47,4% waren schildpadden, 26,7% waren slangen, 17,8% waren hagedissen en 7,6% behoorden tot de krokodilachtigen. De top 10 van levende reptielsoorten die op de CITES-lijst stonden en in beslag werden genomen, bestond uit:

- Geelwangschildpad (*Trachemys scripta troosti*) (29,1%);
- Sterschildpad (*Geochelone elegans*) (21,3%);
- Aziatische doosschildpadden (*Cuora galbinifrons*) (11,2%);
- Vierteenlandschildpad (*Testudo horsfieldii*) (8,9%);
- Stralenschildpad (*Astrochelys radiata*) (8,2%);
- Driekielstraalschildpad (*Geoclemys hamiltonii*) (7%);
- Moorse landschildpad (*Testudo graeca*) (6,1%);
- Nieuw-Guinese tweeklauwschildpad (*Carettochelys insculpta*) (3%);
- Onechte landkaartschildpad (*Graptemys pseudogeographica*) (2,9%);
- Doornstaartagamen (*Uromastyx*) (2,3%) (UNODC, 2020).

In 2019 werd een internationaal politieonderzoek uitgevoerd waarbij 22 landen betrokken waren en gecoördineerd werd door Interpol. Deze maandlange operatie was gericht op het bestrijden van de illegale handel in reptielen. Ongeveer 4.400 levende dieren werden in beslag genomen, waaronder 2.700 schildpadden en landschildpadden, 1.059 slangen, 512 hagedissen en gekko's en 20 krokodillen en alligators. Op Europees niveau waren landen

zoals Frankrijk, Nederland, Duitsland, België, Portugal, Zweden, Denemarken, Italië, Estland, Hongarije, Letland, Polen en Spanje betrokken bij de operatie (FOD Volksgezondheid).

2.4.2 Import van reptielen in de Europese Unie

Uit gegevens van de TRACES-database blijkt dat er in 2018 in België 14.101 levende reptielen werden geïmporteerd uit niet-EU-landen. Uit officiële gegevens blijkt dat België geen prominente positie inneemt als het gaat om de officiële import van levende reptielen uit landen buiten de EU. Italië is het enige EU-land dat aanzienlijke aantallen reptielen naar België importeert, met een aantal van slechts 100 exemplaren (FOD Volksgezondheid).

2.5 Facebook

Facebook is een populair sociale mediawebsite en online platform dat opgericht werd door Mark Zuckerberg in 2004. Met meer dan twee miljard actieve gebruikers wereldwijd biedt Facebook een gigantisch publiek (Meta, Meta, sd). Dit enorme bereik stelt bedrijven en particulieren in staat om hun producten en diensten te presenteren aan een divers en uitgebreid klantenbestand dat geen geografische grenzen kent. Dit platform is uitgegroeid tot een populair platform vanwege een breed scala aan functies, waaronder het delen van berichten, foto's en video's, het ontdekken van nieuws en evenementen, en het volgen van pagina's en groepen die overeenkomen met individuele interesses. Het platform heeft een revolutie teweeggebracht in de manier waarop mensen communiceren en informatie delen, en blijft een belangrijke speler in de digitale wereld (Meta, Meta, sd; Xu, Cai, & Mackey, 2020).

2.5.1 Facebookgroepen en -pagina's

Facebook stelt gebruikers in staat om op verschillende manieren te communiceren en content te delen, waaronder het plaatsen van berichten op hun eigen profiel, op profielen van anderen, op pagina's en in groepen. Door gedachten, ervaringen, foto's en video's te delen met hun vriendenlijst via hun profiel wordt er een virtuele identiteit opgebouwd. Daarnaast kunnen gebruikers ook berichten plaatsen op de profielen van anderen. Dit biedt een manier om direct te communiceren met specifieke personen, zoals vrienden, familieleden of zelfs publieke figuren, door reacties achter te laten op hun posts of hen rechtstreeks te taggen in een bericht (Meta, Meta, sd).

Facebook biedt ook de mogelijkheid om berichten te plaatsen op pagina's en in groepen. Pagina's en groepen op Facebook zijn geen traditionele websites, maar eerder specifieke delen van het Facebook-platform zelf. Pagina's worden vaak gebruikt door bedrijven, organisaties en publieke figuren om zichzelf te promoten en updates te delen met hun volgers. Groepen daarentegen kunnen worden gemaakt rond specifieke interesses, waar leden kunnen discussiëren, informatie delen en evenementen organiseren. Sommige Facebook-groepen zijn openbaar toegankelijk, wat betekent dat iedereen lid kan worden en de content kan bekijken, terwijl andere groepen besloten zijn en alleen toegankelijk zijn voor leden die zijn uitgenodigd of toestemming hebben gekregen om deel te nemen. Dit biedt gebruikers de mogelijkheid om de privacy-instellingen van hun groep aan te passen aan hun specifieke behoeften en voorkeuren. Wat deze pagina's en groepen onderscheidt van traditionele websites, is dat ze binnen het Facebook-ecosysteem bestaan en volledig geïntegreerd zijn met de functies van het platform zelf. Dit betekent dat gebruikers gemakkelijk kunnen communiceren, reageren, delen en betrokken kunnen raken bij de content die wordt gepost, zonder dat ze het platform hoeven te verlaten (Meta, Meta, sd).

Wat het communicatieaspect van Facebook nog krachtiger maakt, zijn de verschillende privacy-instellingen die gebruikers kunnen configureren. Berichten kunnen openbaar zijn, alleen zichtbaar voor vrienden, of zelfs anoniem geplaatst worden, afhankelijk van de voorkeuren van de gebruiker. Dit biedt een mate van controle over wie de gedeelde content kan zien en wie niet. Facebook is een belangrijk communicatiemiddel geworden vanwege zijn brede bereik en veelzijdigheid. Het stelt mensen in staat om verbinding te maken met anderen over de hele wereld, informatie te delen, meningen uit te wisselen en zelfs zakelijke kansen te verkennen. Met miljarden actieve gebruikers wereldwijd is Facebook uitgegroeid tot een essentieel onderdeel van het dagelijks leven voor velen, waardoor het een krachtig platform is voor sociale interactie en communicatie (Meta, Meta, sd).

2.5.2 Messenger en community's

Facebook Messenger is een chat-app waarmee mensen op verschillende manieren kunnen communiceren en verbinding kunnen maken. Met Messenger kunnen mensen niet alleen tekstberichten uitwisselen, maar ook spraak- en videogesprekken voeren, foto's en video's delen, en zelfs geld overmaken. Het is mogelijk om met Messenger direct berichten te versturen naar individuen, pagina's of groepen. Naast tekstberichten biedt Messenger ook uitgebreide ondersteuning voor spraak- en videogesprekken. Gebruikers kunnen gratis bellen via internetverbindingen, waarbij ze zelfs groeps gesprekken kunnen voeren met meerdere mensen tegelijk (Meta, Meer manieren om in contact te blijven, 2024).

Community's in Facebook-groepen zijn privé chatruimtes binnen de groep waar leden rechtstreeks met elkaar kunnen communiceren. Deze functie stelt groepsleden in staat om gesprekken te voeren, vragen te stellen, ideeën uit te wisselen en informatie te delen in real-time, buiten de openbare berichten van de groep om. Groep chats zijn handig voor het voeren van meer persoonlijke gesprekken of het organiseren van specifieke activiteiten binnen de groep. Deze chats zijn alleen toegankelijk voor leden van de groep, wat betekent dat de privacy van de gesprekken wordt beschermd en alleen degenen die zijn uitgenodigd of lid zijn van de groep deel kunnen nemen aan de chat. Dit zorgt voor een veilige en vertrouwelijke omgeving voor groepsleden om vrijuit te communiceren (Meta, Meer manieren om in contact te blijven, 2024).

2.5.3 Marketplace

Marketplace is een online platform op Facebook dat gebruikers in staat stelt om nieuwe en gebruikte items aan te kopen en te verkopen in een bepaalde regio of wereldwijd. Het is bedoeld als een online marktplaats waar individuen, bedrijven en organisaties hun goederen en services kunnen aanbieden aan andere gebruikers van Facebook. Verkopers kunnen advertenties plaatsen voor hun producten en diensten, inclusief foto's, beschrijvingen, prijzen en locatiegegevens. Geïnteresseerde kopers kunnen vervolgens contact opnemen met de verkopers via Messenger om vragen te stellen, details te bespreken en de transactie af te handelen. De spullen die te koop aangeboden worden variëren van kleding tot vastgoed. Hoewel Marketplace een uitgebreid platform is voor kopen en verkopen, zijn er strikte richtlijnen die bepalen wat wel en niet kan worden verkocht binnen de marktplaats. De richtlijnen en beperkingen worden verder besproken in sectie 2.5.3.1. Gebruikers kunnen eenvoudig door verschillende categorieën bladeren (Kleding, Elektronica, Huis en Tuin, Voertuigen,...) prijzen vergelijken en specifieke zoekopdrachten uitvoeren. Vanaf achttien jaar en ouder mag er gebruik gemaakt worden van Marketplace (Facebook, sd).

2.5.3.1 Wetgeving van Marketplace

Op Marketplace zijn er strikte richtlijnen en beleidsregels die bepalen wat niet mag worden verkocht op het platform. Deze regels zijn bedoeld om de veiligheid van gebruikers te waarborgen en ongepaste of illegale activiteiten te voorkomen. Enkele van de items die niet

mogen verkocht worden op Marketplace zijn: alcohol, drugs, reeds geopende cosmetica, munitie, wapens, tabaksproducten, abonnementen, dieren en dierlijke producten (Meta, Voorwaarden en beleidsregels, sd).

Het is niet toegestaan om levende dieren, huisdieren of dierlijke producten zoals ivoor, bont, tanden, hoorn, organen, karkassen en bedreigde diersoorten te verkopen. Dierkooien en producten voor dieren zoals speeltjes, halsbanden, tuigen en textielartikelen mogen wel verkocht worden op het platform. Het niet naleven van het beleid kan resulteren in het verwijderen van de advertenties en afwijzen van producttags. In het ergste geval wordt de toegang van alle handelsplatformen, Facebook, Instagram of WhatsApp opgeschort (Meta, Voorwaarden en beleidsregels, sd).

2.5.4 Handel op Facebook

Vroeger waren fysieke markten de belangrijkste bron van levende reptielen, maar de afgelopen tien jaren zijn handelaren steeds actiever geworden op online platforms om hun illegale handelsactiviteiten voort te zetten (Sy, 2018; Siriwat & Nijman, 2018; Nijman, et al., 2021). De groei van de handel in exotische dieren op sociale media heeft aanzienlijke uitdagingen met betrekking tot de regulering van deze handel met zich meegebracht. Wetshandhavers worden voortdurend geconfronteerd met de noodzaak om nieuwe instrumenten en methoden te ontwikkelen en toe te passen om de virtuele markten effectief te reguleren en te monitoren en zo het welzijn van de dieren te beschermen (Siriwat & Nijman, 2018; Sung, et al., 2021). Sociale media zijn voor iedereen toegankelijk, maar het feit dat elk land zijn eigen wetten heeft met betrekking tot de handel in reptielen zoals beoordeeld in sectie 2.3.2.7, brengt uitdagingen met zich mee. Bovendien zijn deze wetten vaak verouderd, wat de noodzaak benadrukt om regelgeving te herzien om een effectieve regulering van de reptielenhandel op sociale media te verkrijgen (Siriwat & Nijman, 2018).

Ondanks dat Facebook de verkoop van exotische, levende dieren niet toe staat worden er wel advertenties op dit platform gevonden. Facebook onderneemt stappen om illegale berichten in de handel te verwijderen (Siriwat & Nijman, 2018; Nijman, et al., 2021; Xu, Cai, & Mackey, 2020). Daarbij stuit Facebook op enkele problemen. Het is vaak moeilijk om de identiteit van de verkoper te traceren omdat ze zich verschuilen achter anonieme profielen (Siriwat & Nijman, 2018; Davies, et al., 2021). Handelaren profiteren van de anonimiteit en kunnen gunstige voorwaarden stellen zoals het uitkiezen van de ontmoetingsplaats en -tijd voor de transactie (Sy, 2018). Vaak ontbreekt de prijs, leveringswijze of locatie bij advertenties. Wanneer een potentiële koper interesse heeft dan gaat het gesprek verder via Facebook-privéberichtensysteem, Messenger en mobiele telefoons (Sy, 2018; Davies, et al., 2021; Xu, Cai, & Mackey, 2020). Advertenties op sociale media kunnen gemakkelijk verwijderd worden, wat betekent dat er vaak slechts een momentopname van de handel te zien is (Jensen, et al., 2018). Sociale media zijn effectief als hulpmiddel voor reclame van handel en verspreiding van virale video's over exotische dieren. Door "likes", opmerkingen en schattige foto's op sociale media worden mensen verleid, ondanks de illegaliteit, reptielen aan te kopen (Sy, 2018).

Dit fenomeen benadrukt de behoefte aan bewustmaking over juridische sancties, welzijn, ziekterisico's en de gevolgen van de illegale handel in exotische dieren. Zodat potentiële consumenten en illegale handelaars afgeschrikt worden en zich weerhouden om illegale wilde dieren als huisdier aan te schaffen en te verkopen (Sy, 2018; Siriwat & Nijman, 2018).

2.6 Toezicht op onlinereptielenhandel

In de strijd tegen illegale reptielenhandel wordt er gebruik gemaakt van geavanceerde technologieën zoals “machine learning” en Google Trends-analyses. Door deze methoden te combineren, kunnen er efficiënter wanpraktijken opgespoord worden op sociale media (Davies, et al., 2021; Sung, et al., 2021; Xu, Cai, & Marckey, 2020; Valdez, 2021).

2.6.1 Methoden om onlinehandel te monitoren

Dankzij de toegankelijkheid van sociale media voor iedereen kunnen illegale activiteiten snel worden opgespoord en aan overheidsinstanties en natuurbeschermingsorganisaties gemeld worden (Siriwat & Nijman, 2018). Het is van cruciaal belang dat wetshandhavers, exploitanten en consumenten samenwerken om illegale handel in dieren op sociale media aan te pakken. In combinatie met verhoogd bewustzijn en samenwerking tussen wetshandhavers, exploitanten en consumenten is Facebook een belangrijk platform om illegale handel in dieren aan te pakken (Sy, 2018; Siriwat & Nijman, 2018).

Tot op heden maken ze gebruik van twee methoden om de onlinehandel te monitoren. De eerste methode omvat het nauwlettend in de gaten houden van verdachte en actieve verkopers. De tweede methode omvat het zoeken naar specifieke trefwoorden die verband houden met de handel. Alleen op verdachte en actieve verkopers focussen blijkt niet effectief te zijn vanwege het grote netwerk van verkopers. Door alleen te focussen op verdachte en actieve verkopers zou de meerderheid van illegale transacties niet gezien worden (Sung, et al., 2021).

2.6.2 Nomenclatuur

In de online reptielenhandel valt op dat de namen van verschillende soorten hoofdzakelijk in de Engelse taal worden gebruikt. Deze trend kan worden toegeschreven aan de internationale aard van de handel, waarbij Engels als gemeenschappelijk taal wordt gebruikt om communicatie te vergemakkelijken. Bij reptielensoorten die niet als bedreigd worden beschouwd volgens de Rode Lijst, zoals de baardagame of de rode rattenslang, wordt er wel gebruik gemaakt van de wetenschappelijke namen (Lynn & Roberts, 2022).

Het vinden van berichten over de handel in reptielen blijkt een uitdaging te zijn bij tekstzoekopdrachten op Facebook. Veel advertenties bevatten geen tekst en geen soort gerelateerde termen of er worden alleen ‘emojis’ gebruikt (Davies, et al., 2021; Xu, Cai, & Marckey, 2020; Lynn & Roberts, 2022). Ook wordt er gebruik gemaakt van verkeerd gespelde soortnamen, codewoorden en acroniemen om illegale handel te verhullen. (Sung, et al., 2021; Xu, Cai, & Marckey, 2020; Lynn & Roberts, 2022). Door trefwoordfiltering worden de woorden zoals “verkoop”, “kopen” en “prijs” gedetecteerd waardoor de inhoud automatisch wordt verwijderd. Om trefwoordfilters te omzeilen, maken handelaren vaak gebruik van pictogrammen en ‘emojis’ in plaats van expliciete woorden. Deze symbolen dienen als een codetaal om hun boodschap over te brengen zonder direct gedetecteerd te worden door geautomatiseerde filters. Daarnaast worden er vaak ook woorden op afbeeldingen geplaatst. Door tekst in afbeeldingen te verwerken, proberen handelaren detectiesystemen te omzeilen die specifiek gericht zijn op het herkennen van tekst (Lynn & Roberts, 2022).

Op deze manier kunnen verkopers hun illegale activiteiten maskeren, waardoor het moeilijker wordt voor autoriteiten en platformen om deze advertenties te detecteren, aan te pakken en wordt er maar een deel van de activiteiten in reptielenhandel waargenomen (Davies, et al., 2021; Sung, et al., 2021; Lynn & Roberts, 2022). Het is van essentieel belang dat er meer onderzoek wordt verricht naar de strategieën die handelaren gebruiken om

illegale praktijken te maskeren, vooral met betrekking tot het gebruik van codetaal (Lynn & Roberts, 2022).

2.6.3 Automatische detectiesystemen: “machine learning”

In een voortdurende inspanning om de illegale onlinehandel in wilde dieren te bestrijden, worden geavanceerde, geautomatiseerde detectiesystemen ontwikkeld zoals ‘machine learning’ die online tekst in meerder talen, video’s en afbeeldingen analyseert. (Davies, et al., 2021; Sung, et al., 2021; Xu, Cai, & Marckey, 2020). Op sociale media kunnen gebruikers verschillende vormen van inhoud delen, waaronder tekst, afbeeldingen en video’s. Elke post wordt vergezeld met belangrijke metadata zoals de uploadlocatie en -tijd. Handmatige verwerking van deze gegevens is tijdrovend. Daarom kan machine learning een waardevol hulpmiddel zijn wanneer deze getraind is om desbetreffende inhoud te filteren en te identificeren. Dit impliceert dat de inhoud die door de machine is verwerkt, wordt gecontroleerd door mensen. De machine gebruikt deze menselijke controle vervolgens als feedback om te leren en zijn prestaties te verbeteren. Algoritmes kunnen worden getraind om specifieke diersoorten en producten, zoals hoorns en schubben, in afbeeldingen en video’s te detecteren. Door “machine learning” kunnen deze algoritmes niet alleen de aanwezigheid van een bepaald kenmerk identificeren maar ook de natuurlijke of onnatuurlijke habitat van elkaar onderscheiden. Om zo onwettige transacties en aanbiedingen van wilde dieren op internetplatforms snel en effectief te detecteren (Di Minin, et al., 2018). De ontwikkeling van geautomatiseerde detectiesystemen vertegenwoordigen een belangrijke stap in de richting van een meer ethische en verantwoorde onlinehandel (Davies, et al., 2021; Sung, et al., 2021; Xu, Cai, & Marckey, 2020).

Door de complexiteit is het belangrijk dat handmatig onderzoek blijft uitgevoerd worden in samenwerking met geautomatiseerde systemen. (Davies, et al., 2021).

2.6.4 Google Trends

Google Trends is een snelle en eenvoudige tool die nauwkeurige resultaten levert, waardoor het waardevol is voor het identificeren van trends. In Google kan er een specifiek onderwerp ingegeven worden in combinatie met geografische beperking. Het resultaat is een lijst met stijgende en gerelateerde zoekopdrachten in gekozen regio. Deze functionaliteit is waardevol om te voorspellen welke reptielensoort op welke plaats populairder zal worden, en waar dus meer vraag naar zal zijn in de toekomst. Deze functie biedt inzicht in de opkomende trends en interessegebieden binnen een specifieke regio, wat handig is voor zowel onderzoek als een nuttige manier is om de markttendensen te monitoren (Valdez, 2021).

Google Trends heeft beperkingen, omdat niet alle reptiel-gerelateerde vragen op Google gesteld worden. Mensen raadplegen ook online forums, Facebook-groepen of vragen het rechtstreeks aan reptielenhandelaren. Daarnaast worden zeldzame of illegale dieren verkocht op darkweb platforms, wat buiten de zichtbaarheid van Google Trends valt (Valdez, 2021).

2.7 Gevolgen van reptielenhandel

Zowel legale als illegale handel in reptielen heeft aanzienlijke gevolgen voor de reptielenpopulaties en de biodiversiteit. Het verstoren van natuurlijke ecosystemen door overmatige exploitatie kan leiden tot achteruitgang van soorten, verstoring van ecologische evenwichten en verlies van genetische diversiteit. (Pasmans, et al., 2017)

2.7.1 Bedreiging van populaties

Het vangen van reptielen in het wild voor de handel resulteert in bijvoorbeeld een populatieafname bij de Europese moerasschildpad (*Emys orbicularis*) en echte hagedissen (Lacertidae) (García-Díaz, et al., 2016). Tussen 2004 en 2014 werden meer dan 20 miljoen reptielen naar de EU geïmporteerd, maar een groot aantal van deze dieren werd illegaal verhandeld (Pasmans, et al., 2017).

Studies tonen aan dat endemische soorten, die alleen maar in een bepaald gebied voorkomen, vaak gevoeliger zijn voor bedreigingen. Door aanhoudende afnames in hun populaties, sterven ze uit. Overexploitatie draagt bij aan de fragmentatie van hun leefgebied en kan leiden tot afname van de populatie door verlies van genetische diversiteit (Auliya, et al., 2016). Daarnaast ondergaan reptielen die in het wild worden gevangen stress voor en tijdens het transport. Deze omstandigheden bevorderen de overdracht van infectieuze ziektes en er kunnen trauma's ontstaan (Pasmans, et al., 2017).

Planet Report 2022 van het Wereld Natuur Fonds (WWF) geeft aan dat de wereldwijde populaties van wilde dieren gemiddeld met 69% zijn afgenomen sinds 1970. In Latijns-Amerika en het Caribisch gebied is er zelfs een daling van 94% waargenomen. Specifiek binnen de categorie van zoetwatersoorten is er een verontrustende afname van 83% van de populaties. De afname van biodiversiteit wordt veroorzaakt door diverse factoren, waaronder het verlies van natuurlijke leefgebieden, overbevissing en overbejaging van soorten, invasieve soorten die inheemse ecosystemen verstoren, vervuiling van land en water, de veranderingen in klimaatpatronen en de verspreiding van ziekten onder dierpopulaties. Deze combinatie van bedreigingen heeft een verwoestend effect op de verscheidenheid aan leven op onze planeet (WWF, 2022). Ongeveer 20% van alle reptielensoorten wereldwijd worden met uitsterven bedreigd. Een studie uitgevoerd in 2013, waarbij ongeveer 1.500 verschillende soorten werden onderzocht, identificeerde krokodilachtigen, schildpadden (met name zoetwaterschildpadden) en bepaalde hagedissen als de meest kwetsbare soorten binnen deze groep (FOD Volksgezondheid).

Door de hoge beschikbaarheid en lage prijs van wilde dieren blijven deze praktijken bestaan. Op dit moment is de kost voor het vangen en verhandelen van dieren relatief laag, waardoor stropers aanzienlijke bedragen verdienen. Dit heeft ertoe geleid dat het zelf kweken van reptielen niet wijdverspreid wordt toegepast. In gevangenschap worden diverse soorten succesvol gekweekt. Het kweken van reptielen zou voldoende moeten zijn om aan de vraag op de huisdierenmarkt te voldoen en om het importeren van in het wild gevangen dieren overbodig te maken (Pasmans, et al., 2017). De reptielenhandel dient verduurzaamd te worden bij in gevangenschap gefokte dieren en dieren die duurzaam uit het wild zijn gehaald om de druk op natuurlijke populaties te verlichten (Pasmans, et al., 2017; Hughes, Marshall, & Strine, 2021).

2.7.2 Verspreiding van ziektes en verstoring van de biodiversiteit

Uitheimse soorten die in nieuwe gebieden terechtkomen, komt vaak door onopzettelijke of opzettelijke vrijlatingen. Wanneer eigenaren hun interesse verliezen, dieren te duur worden, wanneer dieren in tuinvijvers worden gehouden of als ze te groot worden voor het terrarium kiezen sommige eigenaren ervoor om het dier in de natuur vrij te laten, wat voor ecologische verstoring kan zorgen. Momenteel zien we in de praktijk een toenemende aanwezigheid van brulkikker en rode rattenslangen in de natuur, wat aanzienlijke problemen veroorzaakt (De la Fuente, et al., 2023; Valdez, 2021).

Deze invasieve soorten kunnen schadelijke gevolgen hebben voor inheemse fauna en flora zoals predatie, competitie, hybridisatie en pathogeen vervuiling. Het realiseren van strikte regelgeving, controlemechanismen en handhaving is noodzakelijk om de overexploitatie van

reptielensoorten te voorkomen (Pasmans, et al., 2017; Davies, et al., 2021). Onderzoek heeft aangetoond dat bacteriële ziekteverwekkers van dieren in gevangenschap kunnen worden overgedragen op wilde dieren. Voorbeelden zijn de ontdekking van mycoplasma aandoeningen bij schildpadden, overdracht van de bacterie *Devriesea agamarum* bij leguanen, schimmelziekten bij slangen en Ranavirus. Deze bevindingen benadrukken het belang van het beheren van invasieve soorten en te voorkomen dat ze de inheemse flora en fauna hinderen om de gezondheid van de natuurlijke ecosystemen te waarborgen (Pasmans, et al., 2017; Davies, et al., 2021; Hughes, Marshall, & Strine, 2021). Daarnaast dienen er sanitaire maatregelen genomen te worden om het risico van vervuiling door ziekteverwekkers te voorkomen (García-Díaz, et al., 2016; De la Fuente, et al., 2023; Valdez, 2021).

Google Trends kan een nuttig instrument zijn om de gevolgen van niet-inheemse soorten in de natuur, ontstaan door ontsnapping of vrijlating van reptielen, te beperken. Er is vaak een vertraging van ongeveer tien jaar tussen het moment waarop soorten populair worden en wanneer ze worden vrijgelaten. Door gebruik te maken van Google Trends kunnen trends in zoekopdrachten helpen bij het voorspellen van potentiële invasieve soorten en zo preventieve maatregelen mogelijk maken. Het combineren van gegevens over welke dieren waar populair worden, samen met de potentiële schade dat ze aan het ecosysteem kunnen toebrengen, biedt een nuttige strategie om te anticiperen en reageren op mogelijke bedreigingen voor de natuur. Vzw's zouden zich aan de hand van deze gegevens kunnen voorbereiden op behoeften van reptielen die in de toekomst bij instellingen terecht zouden komen. Dit inzicht kan helpen bij het plannen van interventies en het bieden van gerichte hulp aan reptielen in specifieke regio's (Valdez, 2021).

3 Materiaal en methode

Dit onderzoek verkent de reptielenhandel op Facebook, groepen, community 's en Marketplace in België. We hebben deelonderzoeksvragen ontwikkeld om een diepgaand inzicht te krijgen in verschillende aspecten van deze handel. De methodologie van dit onderzoek omvat een systematische analyse van advertenties op Facebook community 's en Marketplace, waarbij we specifiek hebben gekeken naar de inhoud van de advertenties, de locatie van de verkopers, de gebruikte taal en de prijsstelling.

3.1 Deelonderzoeksvragen

- Welke soorten reptielen worden aangeboden op Facebook community 's en Marketplace?
- In welke regio's van België zijn de meeste reptielenverkopers actief op Facebook community 's en Marketplace?
- Zijn de verkopers op Facebook community 's en Marketplace voornamelijk particuliere verkopers, particuliere kwekers of erkende kwekers?
- Wordt er gebruik gemaakt van taxonomie of soortnamen in de advertentie?
- In welke taal staat de advertentie?
- In welke taal wordt de soortnaam vermeld?
- Wat is de reden van verkoop van reptielen op Facebook community 's en Marketplace?
- Wat is de prijs voor enkel het dier of dier met materiaal bij?

3.2 Elementen en inclusie(exclusie)criteria

Het onderzoek richtte zich op de reptielenhandel die plaatsvond op het sociale mediaplatform Facebook. De methodiek omvatte het grondig doorzoeken van specifiek geselecteerde Facebookpagina's, community 's en advertenties op Marketplace. Deze zoektocht was gericht op het identificeren en verzamelen van relevante informatie met betrekking tot de verkoop van reptielen. Enkel pagina's die de verkoop van reptielen toestonden, zelfs indien dit in strijd was met het beleid van Facebook, werden opgenomen in dit onderzoek. De volgende Facebookgroepen werden gebruikt als bronnen voor de gegevensverzameling:

- Verhuis Reptielen & amfibieën;
- Reptielen Sociëteit (Vlaams) België;
- Reptiles de France Belgique;
- Reptielen – België;
- Retro Reptil Belgique;
- Reptielen en amfibieën – Hobbyisten;
- Baardagaam BELGIË;
- Reptile votre passion (Belgique);
- Kameleon's En Benodigdheden;
- Reptile Belgium;
- Reptielen beurzen Benelux.

Elke advertentie werd grondig geanalyseerd en belangrijke gegevens werden vastgelegd. Hierbij werd specifiek gekeken naar de identiteit van de verkopers, waarbij onderscheid werd gemaakt tussen kwekers, particuliere kwekers en particulieren, evenals de provincie van deze verkopers, indien beschikbaar. Daarnaast werd de prijsinformatie en de aangeboden reptielensoorten nauwkeurig geregistreerd, inclusief geslachtsinformatie van de dieren wanneer deze beschikbaar was. Ook werd de reden voor de verkoop bijgehouden. Deze

informatie omvatte de motivering die de verkoper gaf voor het te koop aanbieden van het reptiel. Al deze gegevens werden vervolgens geordend en vastgelegd in een gestructureerd Excel-bestand om verdere analyse mogelijk te maken.

Het onderzoek concentreerde zich enkel op reptielen en niet op andere diersoorten die buiten deze orde vielen. Dit betekent dat alleen advertenties over reptielenhandel op Facebook werden opgenomen, op voorwaarde dat ze waren geplaatst door verkopers die woonachtig waren in België. Advertenties die niet gerelateerd waren aan de reptielenhandel of verkopers die buiten België woonden, werden uitgesloten van deze analyse.

Gezien België bestaat uit zowel een Frans-, Nederlandstalig, Duitstalig gedeelte, werd nauwkeurig bijgehouden in welke taal de advertenties waren geschreven. Dit omvatte het identificeren van de taal waarin de advertentie was opgesteld. Daarnaast werd specifiek gelet op het gebruik van de soortnaam of de Latijnse naam van het reptiel in de advertenties. Indien een soortnaam werd vermeld, werd vastgelegd in welke taal deze was geschreven.

3.3 Dataverzameling

Op Facebook-pagina's en Marketplace werd actief gezocht naar advertenties met betrekking tot de handel in reptielen. Hoewel het tegen de beleidsregels van Facebook was om dieren te verkopen op het platform, lieten sommige Facebook-pagina's dit wel toe. In dit onderzoek werd gebruik gemaakt van specifieke Facebook-pagina's die de verkoop van dieren toestonden als bronnen om informatie te verzamelen over de handel in reptielen. De volgende Facebookgroepen werden gebruikt als bronnen voor de gegevensverzameling:

- Verhuis Reptielen & amfibieën;
- Reptielen Sociëteit (Vlaams) België;
- Reptiles de France Belgique;
- Reptielen – België;
- Retro Reptil Belgique;
- Reptielen en amfibieën – Hobbyisten;
- Baardagaam BELGIË;
- Reptile votre passion (Belgique);
- Kameleon's En Benodigdheden;
- Reptile Belgium;
- Reptielen beurzen Benelux.

Alle advertenties op Marketplace, Facebook-posts en chatgesprekken in community 's die gecontroleerd werden, werden nauwkeurig geregistreerd in Excel. Er werd ook zorgvuldig genoteerd op welke Facebookpagina, community of Marketplace de advertentie gevonden werd. Bovendien werd de datum en het tijdstip van advertentieplaatsing, samen met de naam van de verkoper, genoteerd om dubbele tellingen te voorkomen. In het geval van Marketplace werd ook het gebruikte trefwoord om de advertentie te vinden bijgehouden waardoor de advertentie indien nodig eenvoudig terug te vinden was.

Als er een advertentie over reptielen werd gevonden, moesten er eerst controles worden uitgevoerd om te bepalen of de verkoper woonachtig was in België. Indien de verkoper niet in België woonde, werd deze advertentie niet gebruikt in ons onderzoek. Via het verkopersprofiel konden essentiële gegevens worden verkregen, zoals de naam van de verkoper, het aantal andere geplaatste advertenties en de regio waarin de verkoper actief was. De regio's van België waren opgesplitst in tien provincies, namelijk: Antwerpen, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen, Limburg, Vlaams-Brabant, Waals-Brabant, Henegouwen, Luik, Luxemburg en Namen. Verkopers waarvan de regio niet bekend was, werden geclassificeerd als "onbekend".

Aan de hand van de naam van de verkoper kon er worden nagegaan op diverse online zoekrobots, platforms en de Kruispuntbank van Ondernemingen of deze persoon een erkende kweker was of niet. Indien er een erkenningsnummer voor dierenfokkerij werd gevonden, werd de betreffende fokker als een erkende kweker aangeduid. Daarnaast werd het HK-nummer of website zorgvuldig genoteerd. Indien een verkoper meerdere reptielen aanbood en het woord "nakweek" daarbij gebruikte of de afkorting NK/NC maar geen HK-nummer had, werd aangenomen dat het een particuliere kweker betrof. Verkopers die slechts eenmalig een dier aanboden, werden gekenmerkt als particuliere verkopers. Deze aanduiding hielp een onderscheid te maken tussen individuen die af en toe een dier verkochten en erkende kwekers die regelmatig dieren aanboden.

De advertentietekst bood inzicht in het gebruik van soortnamen, identificeerde de specifieke reptielen die te koop werden aangeboden, de taal van de advertenties onthulde de reden achter de verkoop. De redenen van verkoop konden de volgende zijn: tijdsgebrek, verhuizing, verlies van interesse, financiële moeilijkheden, het overlijden van de eigenaar, kweken voor financiële doeleinden, gezondheidsredenen van de eigenaar en het dier had het verkeerde geslacht. Indien de reden van verkoop onbekend was, werd dit aangeduid als "onbekend". Er werd nagegaan of er een soortnaam of Latijnse naam voor het dier in de advertentie gebruikt werd. Ook werd genoteerd in welke taal de soortnaam en de advertentie geplaatst werd.

Alle aangeboden diersoorten werden individueel geteld, ook als er meerdere soorten in één advertentie werden aangeboden. Er werd bijgehouden of het geslacht van het dier bekend was of niet. Indien de geslachten van de dieren bekend waren, werden de aantallen mannelijke en vrouwelijke dieren genoteerd in een andere kolom. Hoewel de prijzen zelden openlijk werden vermeld en onderhandelingen vaak plaatsvonden via privébericht, was het gebruikelijk om de prijs van het dier, al dan niet inclusief materiaal toch op te nemen.

3.4 Proefopzet

Van 11 februari tot 31 maart 2024 werden handmatig berichten over reptielenhandel van elf Facebookpagina's en community 's onderzocht, evenals 41 advertenties op Marketplace die waren gemaakt in de periode van 1 november 2023 tot 31 maart 2024 in België. De tekst werd vertaald indien nodig met Google Translate (<https://translate.google.com/?hl=nl>).

3.4.1 Facebookpagina's en community 's

Op Facebook werden reptielengroepen gevonden door trefwoorden in te voeren die gerelateerd waren aan reptielen, inclusief specifieke soortnamen. De volgende trefwoorden werden gebruikt: terarium, baardagame, pogona, korenslang, gekko, tortue, python, halsband leguaan, korenslangen, waterschildpad, schildpad, slang, tutle en boa constrictor. Hoewel er talloze reptielengroepen op Facebook waren, stond niet elke beheerder verkoop in de groep toe. Het was raadzaam om voor het lidmaatschap de regels van een groep te bekijken, om te controleren of de beheerder verkoop toestond. Voor dit onderzoek beperkten we ons tot groepen die expliciet verkoop toelieten om gerichte informatie te verzamelen. De volgende Facebookgroepen die verkoop toelieten, werden gebruikt als bronnen voor de gegevensverzameling:

- Verhuis Reptielen & amfibieën;
- Reptielen Sociëteit (Vlaams) België;
- Reptiles de France Belgique;
- Reptielen – België;

- Retro Reptil Belgique;
- Reptielen en amfibieën – Hobbyisten;
- Baardagaam BELGIË;
- Reptile votre passion (Belgique);
- Kameleon's En Benodigdheden
- Reptile Belgium;
- Reptielen beurzen Benelux.

Wanneer een advertentie met reptielenhandel werd aangetroffen, werden specifieke gegevens zorgvuldig vastgelegd in een Excelbestand. Eerst werd het profiel van de verkoper beoordeeld. Indien de persoon niet in België woonde, werd de advertentie uitgesloten van het onderzoek. De naam en provincie van de verkoper werden genoteerd, evenals de diersoort die werd aangeboden, plus datum en tijdstip van de advertentie. Dit was belangrijk om te voorkomen dat advertenties in de toekomst dubbel werden geteld en om deze indien mogelijk makkelijk terug te vinden.

Er werd een print screen genomen van elke advertentie, post of chatbericht en deze werden genummerd in het Excelbestand bij de juiste gegevens. Dit werd gedaan zodat de post of chatbericht gemakkelijk terug bekeken kon worden. Er werd altijd genoteerd van welke facebookgroep, community of Marketplace de advertentie of chatbericht afkomstig was.

Door het inspecteren van het verkopersprofiel was het mogelijk om te achterhalen of de betreffende persoon in het verleden meerdere advertenties had geplaatst binnen de desbetreffende groep. Als er meerdere advertenties waren geplaatst door dezelfde verkoper, kon dit wijzen op een kweker. Bij een vermoeden van een kweker werd er onderzocht hoeveel dieren de verkoper verkocht en of er sprake was van "nakweek". Indien er vermeld werd dat er nakweek beschikbaar was of de afkorting "NK" werd gebruikt, kon ervan worden uitgegaan dat het om een kweker ging. De naam van de handelaar werd grondig onderzocht op diverse online platforms, zoekrobots en de Kruispuntbank van Ondernemingen. Dit stelde ons in staat om te verifiëren of de handelaar een erkende kweker was. Bovendien werd er aandacht besteed aan eventuele websitevermeldingen op het profiel, die mogelijk linkten naar reptielenwinkels of webshops, waardoor de handelsactiviteiten verder konden worden geëvalueerd. Indien er een erkenningsnummer voor dierenfokkerij werd gevonden, werd de betreffende fokker als een erkende kweker aangeduid.

In sommige gevallen werden verkopers geïdentificeerd die geen HK-nummer bezaten maar wel actief waren in het kweken en verkopen van reptielen. Dergelijke individuen werden niet beschouwd als erkende kwekers maar eerder als particuliere kwekers, aangezien ze niet voldeden aan de wetgeving voor hobbykwekerijen. Daarnaast waren er particulieren die slechts eenmalig een dier verkochten.

Wanneer de status van de verkoper bekend was, of het nu een erkende kweker, particuliere kweker of particulier verkoper was, kon er worden onderzocht welke reptielensoorten door deze verkoper werden aangeboden. Dit bood inzicht in welke soorten het meest verhandeld werden. Daarnaast werd er gekeken of het geslacht bekend was en hoeveel mannelijke en vrouwelijke dieren er werden aangeboden. In de advertentietekst stond vaak de reden van verkoop vermeld, hoewel dit niet altijd het geval was.

De prijs werd vaak niet vermeld en onderhandelingen of vragen over de prijs gingen vaak verder via privébericht. Vaak werd er een prijs vermeld voor het dier en materiaal tezamen. Deze prijs werd genoteerd met vermelding of het dier alleen te koop werd aangeboden of met het materiaal. Er werd genoteerd in welke taal de advertentie geschreven was en of er gebruik werd gemaakt van een soortnaam of Latijnse naam van het dier. Indien de soortnaam werd vermeld, werd er ook genoteerd in welke taal deze geschreven werd.

Er waren ook mensen die specifieke dieren zochten. Deze zoekvragen werden niet meegenomen in het onderzoek maar wel de dieren die werden aangeboden onder deze post. Er werd altijd gecontroleerd aan de hand van de naam en diersoort of deze persoon al een post had geplaatst in de Facebookgroep dat over hetzelfde dier ging. Indien niet, werd deze aanbieding opgenomen in het onderzoek met vermelding dat deze advertentie werd gevonden als reactie onder een vragende post.

Elke Facebookgroep beschikte over een chatgroep, ook wel bekend als "community", waarin ook reptielen te koop werden aangeboden. Op (datum) werden deze chats gecontroleerd, en aan de hand van de adverteerdersnaam werd vastgesteld of het aangeboden dier al eerder in de Facebookgroep was geadverteerd. Indien het om een nieuw dier ging, werden dezelfde stappen gevolgd als eerder beschreven om de verkoper en het aangeboden reptiel te evalueren.

Alle gevonden informatie werd georganiseerd op één tabblad in Excel. De gegevens uit de groep chat en Marketplace werden eveneens bijgehouden op hetzelfde tabblad, met duidelijk vermelding dat de post gevonden is in de community of Marketplace.

3.4.2 Marketplace

In de zoekbalk van Facebook Marketplace werden gerichte zoekopdrachten uitgevoerd met diverse trefwoorden die verband hielden met reptielenhandel. De volgende trefwoorden die werden gebruikt en resultaat gaven zijn: terarium, baardagame, pogona, korenslang, gekko, tortue, python, halsband leguaan, korenslangen, waterschildpad, schildpad, slang, turtle en boa constrictor. De trefwoorden waarbij advertenties werden gevonden, werden genoteerd als ook de trefwoorden die geen resultaten gaven. Gezien het feit dat het verkopen van dieren niet was toegestaan op Facebook, werden veel advertenties verwijderd door trefwoordfiltering. Daarom was het van belang om ook te zoeken naar advertenties voor materialen die werden gebruikt voor het huisvesten van reptielen, aangezien deze wel legaal mochten worden verkocht. Met als doel om geen advertenties van reptielen te missen.

Bij het vinden van een advertentie op Marketplace werd in eerste instantie gekeken naar de provincie van de verkoper, weergegeven met een plattegrond onder de informatie van het dier. Indien de verkoper in België woonde, werden de details in de tekst geanalyseerd om te achterhalen wat de reden van verkoop was.

Verkoopinformatie bevatte steeds de naam van de verkoper met een link naar het profiel en de duur van zijn lidmaatschap op Facebook. Door het profiel te bekijken, kon er achterhaald worden of de verkoper nog andere dieren aanbood op Marketplace. Als er een geslacht bekend was, werd dit ook genoteerd. Door de naam op te zoeken op verschillende online platforms, zoekrobots en de Kruispuntbank van Ondernemingen konden we nagaan of de verkoper particulier was of een erkende kweker. Vervolgens werden dezelfde stappen gevolgd als eerder beschreven.

3.5 Dataverwerking

Voor de dataverwerking van dit onderzoek werd Microsoft Excel gebruikt als primair instrument. De gegevens werden georganiseerd en geanalyseerd binnen dit programma.

4 Resultaten

4.1 Sociodemografische gegevens

In het kader van het onderzoek werden in totaal 929 elementen (advertenties) geëvalueerd. Na een grondige beoordeling voldeden 344 elementen aan de inclusiecriteria en werden daarom opgenomen in de studie. 12% elementen zijn gevonden op Facebook Marketplace, 81% op Facebook groepen en 8% op Facebook community 's. Aan de andere kant werden 585 elementen (advertenties) uitgesloten op basis van exclusiecriteria. In totaal werden er in deze 344 advertenties, 1208 reptielen te koop aangeboden. 6% van de totale advertenties werd geplaatst als een reactie op een zoekvraag, waarbij iemand vroeg naar een specifiek dier. Voor het onderzoek naar de verkoop van reptielen op Facebook community 's en Marketplace werden diverse sociodemografische gegevens verzameld en geanalyseerd. Hieronder, in Tabel 1 volgt een korte omschrijving van de deelgenomen elementen op basis van deze gegevens.

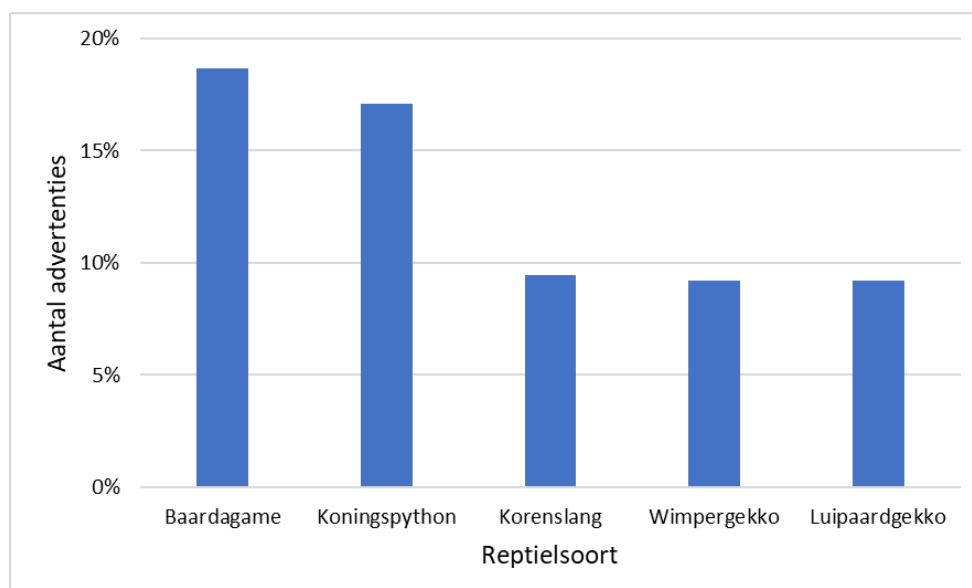
PROVINCIE	ABSOLUTE AANTAL	%
Henegouwen	82	31%
Antwerpen	44	17%
Oost-Vlaanderen	29	11%
Luik	24	9%
Limburg	24	9%
Vlaams-Brabant	21	8%
West-Vlaanderen	15	6%
Namen	12	5%
Luxemburg	9	3%
Waals-Brabant	4	2%
Onbekend	2	1%
TYPE VERKOPER	ABSOLUTE AANTAL	%
Particuliere verkoper	177	67%
Particuliere kweker	75	28%
Erkende kweker	9	3%
Onbekend	4	2%
TAAL ADVERTENTIE	ABSOLUTE AANTAL	%
Frans	178	52%
Nederlands	149	43%
Engels	17	5%
Onbekend	1	0%
GEBRUIK TAXANOMIE EN/OF SOORTNAAM	ABSOLUTE AANTAL	%
Geen Latijnse naam	226	66%
Latijnse naam vermeld	118	34%
Geen soortnaam	216	63%
Soortnaam vermeld	128	37%
TAAL SOORTNAAM	ABSOLUTE AANTAL	%
Nederlands	78	61%
Frans	44	34%
Engels	6	5%
REDEN VERKOOP	ABSOLUTE AANTAL	
Tijdsgebrek	18	
Stopzetting hobby	9	
Renovatie of verhuis	9	
Overstap andere soort	4	
Plaatsgebrek	4	

Persoonlijke redenen	4	
Scheiding	3	
Stress door andere huisdieren	2	
Verkleinen van reptielen collectie	2	
Verkeerde geslacht	2	
Gezondheidsredenen eigenaar	2	
Vermindering veehouderij	1	
Gebrek financiën	1	
Overlijden eigenaar	1	
Reden niet vermeld	282	
GESLACHT REPTIELEN	ABSOLUTE AANTAL	%
Vrouw	431	54%
Niet vermeld	407	34%
Man	370	46%
PRIJS VOOR DIER	ABSOLUTE AANTAL	
€0 - 49	7	
€50 - €99	6	
€100 - €199	10	
€200 - €299	4	
€300 - €599	2	
€600 - €999	2	
€1000 en hoger	1	
Ruilen tegen een dier	4	
Ruilen tegen materiaal	4	
Prijs niet vermeld	304	
PRIJS REPTIEL MET MATERIAAL	ABSOLUTE AANTAL	
€0 - €99	2	
€100 - €199	8	
€200 - €299	18	
€300 - €399	10	
€400 - €499	5	
€600 - €999	3	
€500 - €599	2	
€1000 en hoger	2	
Prijs niet vermeld	293	

Tabel 1 - Sociodemografische gegevens.

4.2 Aantal advertenties per reptielsoort

Tijdens dit onderzoek werden advertenties geanalyseerd om een overzicht te verkrijgen van het aantal keer dat elke soort in een advertentie voorkwam. Er werden in totaal 72 verschillende reptielsoorten geïdentificeerd. In de analyse werden soms meerdere soorten reptielen per advertentie vermeld met een totaal van 380 keer dan een reptielsoort vermeld werd uit de 344 advertenties. Uit de gegevens, zoals weergegeven in Grafiek 2, blijkt de baardagame (19%), de koningspython (17%), de korenslang (9%), de wimpergekko (9%), en de luipaardgekko (9%) het vaakst werden aangeboden. Er zijn veel soorten die slechts één keer in de advertenties voorkwamen, zoals de blauwe leguaan, de kraaghagedis, en de Zuid-Amerikaanse modderschildpad. Deze staan vermeld in Tabel 4 in bijlage.

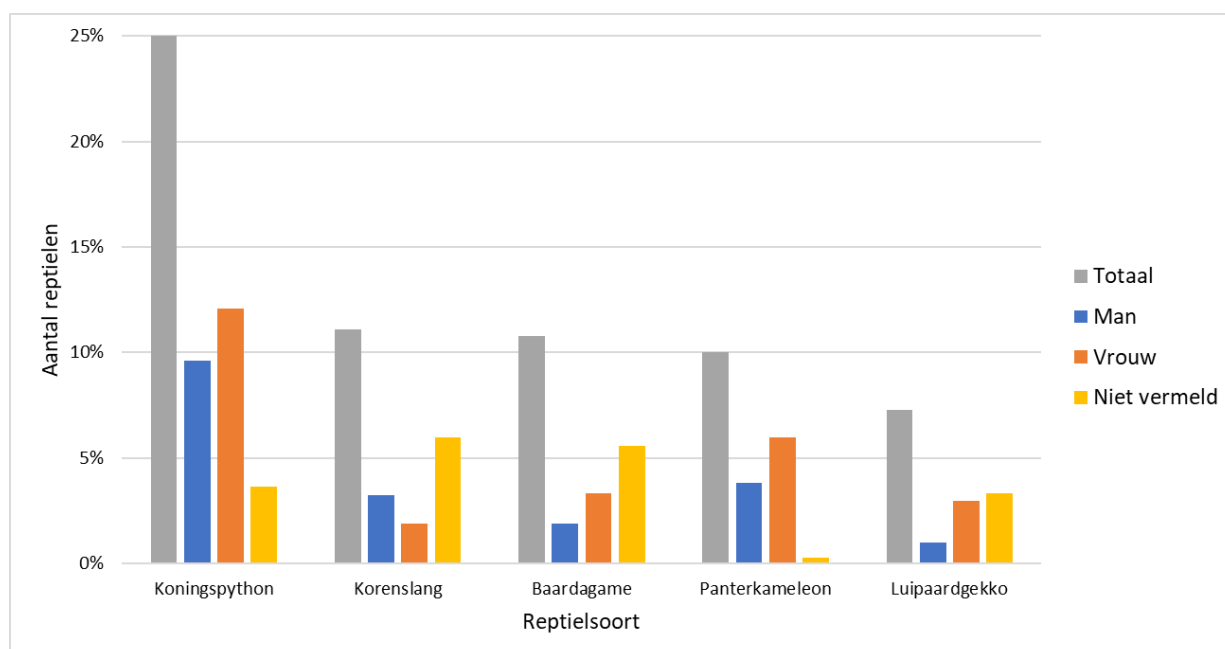

Grafiek 2 - Frequentie van de 5 meest voorkomende reptielsoorten in advertenties op Facebook (N=380).

4.3 Totaal aantal reptielen aangeboden

In totaal werden 1208 reptielen te koop aangeboden. Bij het analyseren van het aantal advertenties per diersoort en het absolute aantal aangeboden dieren komen dezelfde vier diersoorten het meest voor, maar wel in een andere volgorde. Grafiek 3 laat zien dat de koningspython (25%) veruit het meest aangeboden wordt, gevolgd door de korenslang (11%), baardagame (11%), panterkameleon (10%) en luipaardgekko (7%). Deze cijfers suggereren dat, hoewel de koningspython niet de meest vermelde soort per advertentie is, er in totaal aanzienlijk meer koningspythons worden aangeboden. Dit geeft aan dat er vaak meerdere koningspythons per advertentie worden aangeboden. Interessant is de positie van de panterkameleon. Met slechts zes vermeldingen in advertenties, blijkt dat er zoals de koningspython, vaak meerdere dieren per advertentie worden aangeboden, resulterend in een totaal van 121 aangeboden panterkameleons.

Over het algemeen wordt in de meeste reptielenadvertenties vermeld om welk geslacht het gaat (63%). Echter, wanneer het geslacht niet vermeld werd (37%), komt dit vaak doordat bij jonge dieren het geslacht nog niet kan bepaald worden. Daarnaast kan het ook voorkomen dat verkopers zelf ook niet weten wat het geslacht van het dier is, aangezien dit soms lastig te bepalen is. Uit de resultaten blijkt dat er in totaal meer vrouwelijke reptielen worden aangeboden dan mannelijke. De verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke reptielen varieert sterk tussen verschillende diersoorten (bijlage Tabel 4). Sommige soorten vertonen een overwicht aan mannelijke aanbiedingen, terwijl bij andere juist meer vrouwelijke exemplaren worden aangeboden. Opvallend in grafiek 2 is dat er over het algemeen meer vrouwelijke exemplaren worden aangeboden bij diersoorten zoals koningspythons (12%), panterkameleons (6%), baardagamen (3%) en luipaardgekko's (3%). Enkel bij de korenslang worden er meer mannelijke dieren (3%) aangeboden dan vrouwelijke dieren (2%).

Grafiek 3 - Top 5 reptielensoorten absolute aantal aangeboden op Facebook (N=1208) met geslacht en aantal waarbij het geslacht niet vermeld is.

4.3.1 Illegaal aangeboden reptielen

Tijdens het onderzoek werden verschillende reptielsoorten geïdentificeerd die niet gehouden of verhandeld mogen worden omdat ze niet vermeld staan op één van de positieve lijsten. In totaal zijn er zo elf advertenties geïdentificeerd. Twee advertenties waarvan de reptielsoorten enkel vermeld staan op de positieve lijst van Wallonië en negen waarvan de reptielsoorten op geen enkele positieve lijst van België vermeld staan.

Zoals weergegeven in Tabel 2, werd er één groene leguaan (*Iguana iguana*) en twee fijileguaan (*Brachylophus fasciatus*) te koop aangeboden in twee verschillende advertenties. In de eerste advertentie werd één mannelijke groene leguaan aangeboden in Limburg. Voor deze leguaan, inclusief bijbehorend materiaal, werd een prijs van €450 gevraagd. De reden voor de verkoop was de gezondheid van de eigenaar. Daarnaast werden twee fijileguaan te koop aangeboden door een particuliere verkoper uit Antwerpen. In deze advertentie werden geen details verstrekt over het geslacht of de prijs van de dieren.

Deze soorten zijn niet opgenomen in de positieve lijst van Vlaanderen, maar wel in die van Wallonië. Dit geeft aan dat er in Vlaanderen reptielen worden aangeboden die daar wettelijk niet gehouden of verhandeld mogen worden, hoewel de groene leguaan binnen Wallonië wel is toegestaan.

REPTIELSOORT	VERKOOPPLAATS	POSITIEVE LIJST	AANTAL AANGEBODEN DIEREN
Groene leguaan (<i>Iguana iguana</i>)	Limburg	Enkel vermeld op positieve lijst van Wallonië	1
Fijileguaan (<i>Brachylophus fasciatus</i>)	Antwerpen		2

Tabel 2 - Aantal reptielen per soort die in advertenties op Facebook werden gevonden en enkel op de positieve lijst van Wallonië staan.

Daarnaast toont Tabel 3 aan dat er enkele soorten werden verhandeld op Facebook die op geen enkele positieve lijst in België staan en dus nergens in het land gehouden of verhandeld mogen worden.

Er werden drie verschillende advertenties voor lettersierschildpadden geïdentificeerd. Alle advertenties waren afkomstig van particuliere verkopers. De eerste verkoper, uit Henegouwen, bood een vrouwelijke lettersierschildpad aan, zonder verdere financiële details. Een tweede verkoper uit Vlaams-Brabant had drie lettersierschildpadden te koop, waarbij voor zowel de dieren als het materiaal een totaalprijs van €150 werd gevraagd. De derde advertentie betrof een verkoper uit Namen, die eveneens drie schildpadden aanbood voor €120, inclusief materiaal. De reden voor verkoop in deze laatste advertentie was verhuis/renovatie.

Er werd een blauwe leguaan geadverteerd door een erkende kweker met een winkel genaamd Zanimaux Shop, gevestigd in Henegouwen. Deze winkel bood een vrouwelijke blauwe leguaan aan voor €349. Bovendien verkocht dezelfde winkel een groene leguaan voor €750 euro. De groene leguaan mag wel gehouden en verhandeld worden in Wallonië maar de blauwe leguaan niet.

Een neushoornleguaan werd te koop aangeboden door een erkende kweker met een webshop genaamd Goldine Reptiles, gelegen in Antwerpen. Details over het geslacht en de prijs van dit dier werden niet vermeld. Daarnaast werden twee gele boommonitors aangeboden in een andere advertentie door een particuliere kweker zonder erkenningsnummer, gevestigd in Henegouwen. Deze omvatten één mannelijke en één vrouwelijke gele boommonitor. Er werd wederom geen prijs of reden vermeld.

In Henegouwen bood een erkende verkoper met een winkel genaamd Bo Reptiles verschillende boommonitors en varanen aan. Deze verkoper bood twee blauwe boommonitors (één man en één vrouw), zes smaragdvaranen (één man, één vrouw, rest van de dieren onbekend), en drie Papoeaanse varanen (twee mannen en één vrouw) aan. In een andere advertentie werd nog een mannelijke smaragdvaraan aangeboden door een particuliere verkoper uit Antwerpen. Tot slot werden twee vrouwelijke Filipijnse watervaraan in één advertentie te koop aangeboden door een particuliere kweker uit Henegouwen. Prijzen van de dieren en redenen van verkoop werden in al deze advertenties niet vermeld.

REPTIELSOORT	AANTAL AANGEBODEN DIEREN
Lettersierschildpad (<i>Pseudemys concinna</i>)	7
Blauwe leguaan (<i>Cyclura lewisi</i>)	1
Neushoornleguaan (<i>Cyclura cornuta</i>)	1
Gele boommonitor (<i>Varanus reisingeri</i>)	2
Blauwe boommonitor (<i>Varanus macraei</i>)	2
Smaragdvaraan (<i>Varanus prasinus</i>)	7
Papoeaanse varaan (<i>Varanus salvadorii</i>)	3
Filipijnse watervaraan (<i>Varanus cumingi</i>)	2

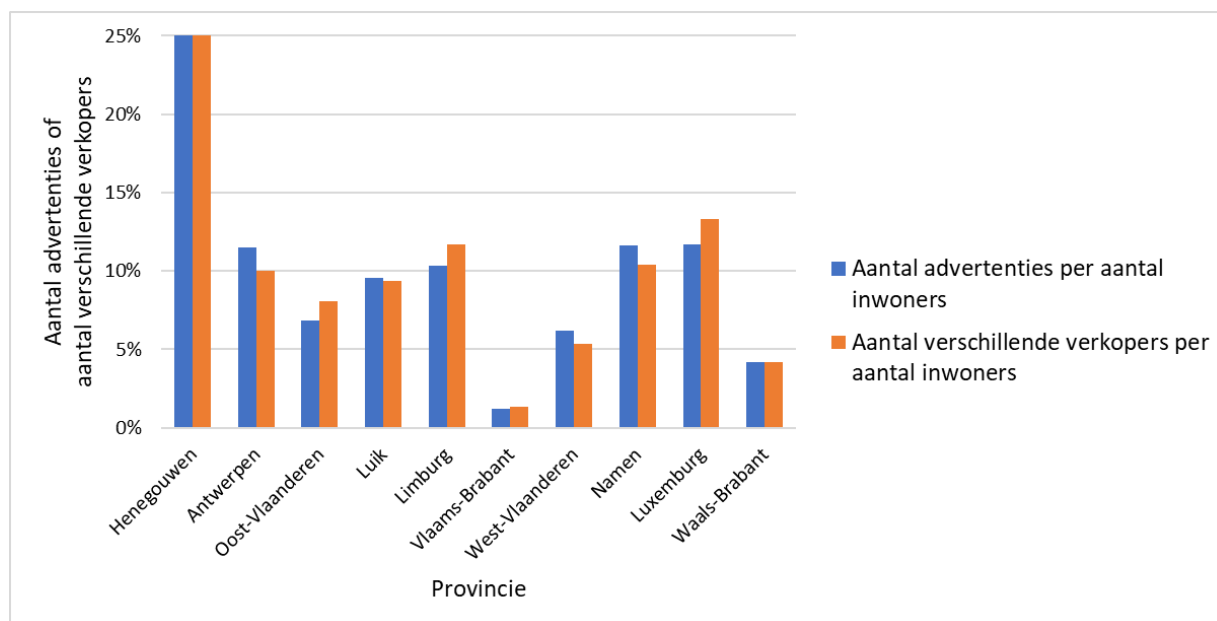
Tabel 3 - Aantal reptielen per soort die in advertenties op Facebook werden gevonden en op geen enkele positieve lijst in België vermeld staan.

4.4 Provincie van verkoper

In totaal werden 344 advertenties onderzocht, waarbij verkopers soms meerdere advertenties plaatsten met verschillende dieren. Dit leidt tot een totaal van 265 verschillende verkopers. Omdat dezelfde verkopers steeds in dezelfde provincie actief zijn, werden met het totaal van 265 verkopers de volgende actieve resultaten verkregen. Henegouwen heeft met 31% veruit het hoogste aantal reptielenverkopers zoals weergegeven in tabel 1. Antwerpen

volgt met 17%. Met respectievelijk 11% valt Oost-Vlaanderen op de derde plaats. Luik en Limburg hebben elk een gelijk aantal verkopers (9%). Nadien volgt Vlaams-Brabant (8%) en West-Vlaanderen (6%). Namen (5%), Luxemburg (3%) en Waals-Brabant (2%) hebben de laagste aantal reptielenverkopers, wat erop kan wijzen dat de markt hier minder ontwikkeld is of dat er minder vraag is naar reptielen. De hoofdstad Brussel is gelegen in de provincie Vlaams-Brabant. Daarom zijn verkopers uit Brussel meegenomen in de cijfers voor Vlaams-Brabant. Er werd twee keer geen woonplaats van de verkoper teruggevonden, maar in beide gevallen werd in de advertentie vermeld dat de verkoper uit België kwam. Advertenties waarin de woonplaats van de verkoper onbekend was en waar geen melding werd gemaakt dat de verkoper in België woonde, werden niet in het onderzoek opgenomen.

Omdat niet elke provincie evenveel inwoners heeft, is het essentieel om het aantal verkopers in elke provincie te vergelijken met het aantal inwoners van de desbetreffende provincie. Dit zorgt voor een nauwkeuriger beeld. Hieruit blijkt dat Henegouwen nog steeds de hoogste concentratie van verkopers heeft, met 26%. Dit wordt gevolgd door Luxemburg (13%) in plaats van Antwerpen en Limburg (12%) in plaats van Oost-Vlaanderen. Deze drie provincies vormen de top drie wat betreft de aantal verkopers in vergelijking met hun inwonersaantal, zoals aangetoond in Grafiek 4. Antwerpen en Namen hebben dezelfde aantal percentage van verkopers met 10%. Waals-Brabant (4%) en Vlaams-Brabant (1%) zijn de twee provincies waar zich de minste verkopers bevinden. De aantal inwoners van Brussel en Vlaams-Brabant werden samengevoegd om een compleet beeld te krijgen van de gehele provincie Vlaams-Brabant.

Grafiek 4 - Aantal gevonden advertenties (N=344) per provincie per aantal inwoners en aantal verschillende verkopers (N=265) per provincie per aantal inwoners.

4.5 Type verkoper

Gezien het feit dat een totaal van 265 verschillende verkopers werden geïdentificeerd uit de 344 advertenties, zijn de volgende resultaten berekend op basis van 265 verkopers. Het grootste aantal verkopers, zoals in Tabel 1 te zien is, zijn particuliere individuen met een totaal van 67%. Dit wijst erop dat de handel in reptielen op Facebook voornamelijk door hobbyisten en particuliere verkopers wordt gedomineerd. De tweede grootste groep bestaat uit particuliere kwekers, met 28%. Dit suggereert dat er een aanzienlijk aantal verkopers is dat zich richt op het kweken van reptielen op kleinere schaal en handelen zonder HK-nummer. Particuliere kwekers worden gedefinieerd als verkopers die meerdere reptielen

aanbieden, waarbij voornamelijk wordt vermeld dat de dieren afkomstig zijn van nakweek (aangeduid met termen zoals "nakweek", "nk" of "nc") zonder dat zij een erkend kwekersnummer (HK-nummer) hebben. Dit betekent dat deze verkopers niet officieel geregistreerd zijn zoals professionele kwekers, maar dat zij op hobbymatige basis reptielen kweken om door te verkopen. Er zijn slechts negen erkende kwekers (3%) gevonden, wat aangeeft dat professionele en mogelijk geregelde kwekerijen een klein deel van de markt uitmaken. Dit kan wijzen op strengere regelgeving en hogere kosten die gepaard gaan met het verkrijgen van een erkende status, waardoor minder kwekers in deze categorie vallen of omdat erkende kwekers minderen handelen via Facebook maar wel op andere kanalen. Slechts 2% van de verkopers kon niet worden geïdentificeerd als erkende kweker, hobbykweker of particuliere verkoper.

4.6 Taal advertentie en gebruik van taxonomie en soortnaam

4.6.1 Taal advertentie

Het grootste aantal advertenties is in het Frans geschreven (52%), gevolgd door Nederlands (43%) zoals beschreven in Tabel 1. De hoge frequentie van Franstalige advertenties kan te maken hebben met het grote aantal verkopers die woonachtig zijn in Henegouwen, een provincie waar voornamelijk Frans wordt gesproken. Henegouwen is namelijk de provincie met het hoogste aantal reptielenverkopers, wat bijdraagt aan het overwicht van de Franse taal in de advertenties. Er zijn 17 advertenties in het Engels (5%) gevonden.

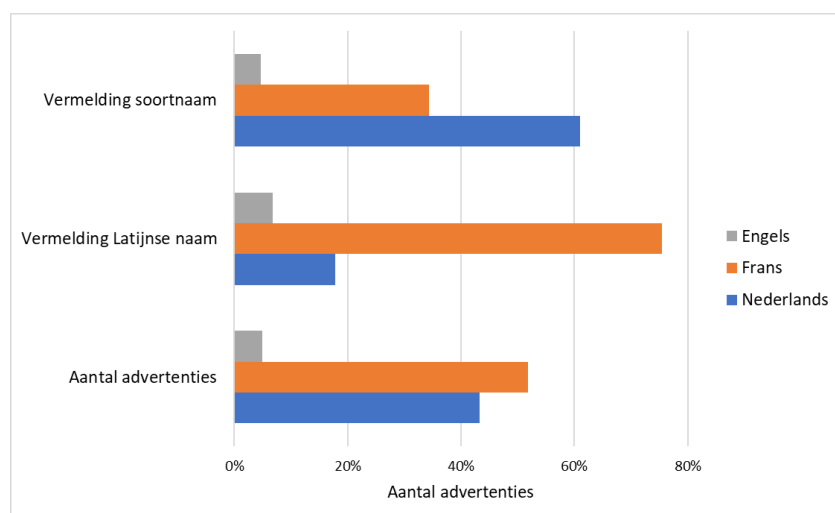
4.6.2 Gebruik taxonomie en soortnaam

Uit de resultaten, in Tabel 1 blijkt dat in 63% van de advertenties de soortnaam niet wordt vermeld, terwijl in 37% van de advertenties de soortnaam wel wordt gebruikt. Bij de vermelding van Latijnse namen zien we dat in 66% van de advertenties deze namen niet worden vermeld, terwijl in 34% van de advertenties de Latijnse naam wel wordt genoemd. Het merendeel van de reptielenadvertenties op Facebook vermeldt noch de soortnaam, noch de Latijnse naam van de reptielen.

Wanneer namen wel worden gebruikt, geven verkopers iets vaker de voorkeur aan de soortnaam (37%) boven de Latijnse naam (34%). De afwezigheid van zowel de soortnaam als de Latijnse naam in een aanzienlijk aantal advertenties kan er op wijzen dat verkopers ervan uitgaan dat het dier aan de hand van de foto herkend zal worden en dat verdere specificatie overbodig is.

4.6.3 Relatie tussen taal en gebruik taxonomie en soortnaam

Opmerkelijk, zoals te zien in Grafiek 5 bevatten de Franstalige advertenties voornamelijk Latijnse benamingen (75%), terwijl Nederlandstalige advertenties in grotere mate neigen naar het gebruik van Nederlandse soortnamen (61%), zonder de Latijnse benaming te gebruiken. In vergelijking hiermee wordt de soortnaam het minst frequent in het Engels (5%) gebruikt, met slechts zes vermeldingen.

Grafiek 5 - Aantal advertenties (N=344) en soortnaam geschreven (N=128) in Franse, Engelse en Nederlandse taal in reptielenadvertenties op Facebook, inclusief Latijnse naam (N=118) van het reptiel.

4.7 Reden van verkoop

In slechts 62 advertenties werd de reden van verkoop vermeld, terwijl in 282 advertenties deze informatie ontbrak. Dit toont aan dat de reden van verkoop vaker niet werd vermeld dan wel. Gegevens uit Tabel 1 laten zien dat de meest voorkomende reden voor het verkopen van reptielen op Facebook gerelateerd is aan tijdsgebrek, met 18 advertenties, gevolgd door stopzetting van de hobby (9) en renovatie of verhuizing (9). Dit suggereert dat verkopers vaak gedwongen worden hun reptielen te verkopen vanwege veranderingen in hun persoonlijke omstandigheden, zoals een drukke levensstijl of veranderingen in de woonomgeving. Hoewel andere redenen minder vaak voorkomen, spelen verschillende factoren een rol in de beslissing van verkopers om hun reptielen te verkopen, zoals weergegeven in Tabel 1.

4.8 Prijs per reptiel met of zonder materiaal

Slechts bij een bescheiden aantal advertenties werd de prijs vermeld. Van de 344 genoemde advertenties gaven slechts 40 duidelijk de prijs voor het dier alleen weer. Daarnaast werden er in 51 advertenties de prijs vermeld voor het dier en materiaal tezamen.

Resultaten in Tabel 1 illustreren de diversiteit aan prijsstrategieën die worden toegepast binnen de reptielenhandel. De meest gevraagde prijsklasse per dier ligt tussen €100 en €199, met 10 advertenties, gevolgd door €0 en €49 (7) en €50 en €99 (6). Opvallend is ook de ruilvraag, zowel voor andere dieren (4) als voor materiaal (4), wat aangeeft dat alternatieve betalingsmethoden ook mogelijk zijn binnen deze markt. Hogere prijzen werden minder frequent gevraagd.

Prijzen voor het reptiel samen met materiaal werden de prijzen tussen €200 en €299 (19) het meest gevraagd. Op de tweede plaats kwamen prijzen tussen €300 en €399 (10). Acht advertenties hadden prijzen tussen €100 en €199. Relatief minder vaak werden prijzen tussen €400 en €499 (5) en €600 en €999 (3) gevraagd.

Het is logisch om te concluderen dat de prijs voor reptielen in combinatie met aanvullend materiaal doorgaans hoger ligt dan wanneer er één enkel dier wordt aangeboden. Deze bevinding kan worden verklaard door een groot aantal verkopers die door tijdsgebrek en stopzetting hobby er voor kiezen om onmiddellijk alle benodigdheden samen met het dier te verkopen. De in elke advertentie vermelde prijs is te vinden in Tabel 5 in bijlage.

5 Discussie en algemeen besluit

In dit deel worden de resultaten geanalyseerd en geïnterpreteerd om een dieper inzicht te krijgen in de reptielenhandel op Facebookgroepen, community 's en Marketplace in België. Bevindingen worden besproken aan de hand van de gestelde onderzoeksvragen en proberen mogelijke oorzaken en implicaties van de waargenomen patronen te verklaren.

5.1 Discussie

5.1.1 Interpretatie en verklaring van de resultaten

In dit onderzoek is een uitgebreide analyse uitgevoerd van reptielenadvertenties op Facebook, waarbij verschillende aspecten van de handel in reptielen werden onderzocht en geïnterpreteerd. Door de diversiteit aan resultaten kunnen enkele belangrijke conclusies worden getrokken.

Oorspronkelijk blijkt uit de frequentie van reptielsoorten in advertenties dat de baardagame, koningspython, korenslang, wimpergekko en luipaardgekko het meest voorkomen. Interessant is de ongelijkheid tussen het aantal genoemde reptielsoorten in advertenties en het totaal aantal aangeboden dieren. Hoewel de koningspython en panterkameleon niet altijd de meest voorkomende soort per advertentie is, blijkt dat deze soorten vaak in grotere hoeveelheden per advertentie worden aangeboden.

Verder valt op dat de meeste advertenties het geslacht van de aangeboden reptielen vermelden, hoewel bij jonge dieren dit vaak nog niet mogelijk is. Interessant is de observatie dat bepaalde reptielsoorten een overwicht aan mannelijke of vrouwelijke aanbiedingen vertonen. Bij de koningspythons, panterkameleons, baardagamen en luipaardgekko's worden over het algemeen meer vrouwelijke exemplaren aangeboden en bij de korenslang juist meer mannelijke dieren.

Uit de bevindingen blijkt een aanzienlijk probleem met de naleving van de regelgeving omtrent de handel in reptielen binnen België. In Vlaanderen worden reptielen verhandeld die daar wettelijk niet gehouden of verkocht mogen worden, hoewel deze wel op de positieve lijst van Wallonië staan. De aanwezigheid van advertenties voor verschillende boommonitoren en varanen, zoals de neushoornleguaan, gele boommonitors, smaragdvaranen en Papoeaanse varanen, illustreert de bredere markt voor exotische reptielen in België. Sommige van deze dieren werden aangeboden door erkende kwekers met winkels, terwijl andere afkomstig waren van particuliere verkopers zonder erkenningsnummer. Deze aangeboden reptielensoorten staan op geen enkele positieve lijst in België, wat betekent dat de handel en bezit in het hele land verboden is.

Uit dit onderzoek blijkt dat er aanzienlijke regionale verschillen zijn in het aantal actieve verkopers. Henegouwen is de provincie met het hoogste aantal reptielverkopers, gevolgd door Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Het relatief lage aantal verkopers in bepaalde regio's, zoals Waals-Brabant en Luxemburg, kan wijzen op een minder ontwikkelde markt of een lagere vraag naar reptielen in deze gebieden. Bij het vastleggen van de data op basis van de inwonersaantallen per provincie blijft Henegouwen de provincie met de hoogste concentratie reptielverkopers, gevolgd door Luxemburg en Limburg. Wanneer het aantal inwoners per provincie vergeleken wordt met het aantal verkopers per provincie, neemt Luxemburg plotseling de tweede plaats in, in plaats van Antwerpen, en staat Limburg op de derde plaats in plaats van Oost-Vlaanderen. Dit fenomeen kan worden toegeschreven aan het feit dat Luxemburg en Limburg minder inwoners hebben dan Antwerpen en Oost-Vlaanderen, waardoor het percentage verkopers in deze regio's relatief hoger ligt. Antwerpen en Namen

delen een percentage van 10%, terwijl Waals-Brabant en Vlaams-Brabant de laagste concentratie van verkopers hebben.

Een opvallende conclusie is de dominantie van particuliere individuen als verkopers, wat blijkt dat de reptielenhandel op Facebook voornamelijk wordt beheerst door hobbyisten en particulieren. Opvallend is ook de aanwezigheid van particuliere kwekers, hoewel in kleinere hoeveelheden dan particuliere individuen. Deze groep verkopers richt zich op het kweken van reptielen op kleinere schaal, zonder een erkend kwekersnummer. Dit blijkt dat er een groter aantal reptielenliefhebbers is die zich met fokken bezighouden als een hobby of als een zijdelingse activiteit. De aanwezigheid van slechts een klein aantal erkende kwekers kan te maken hebben met de strenge regelgeving en hogere kosten die gepaard gaan met het verkrijgen van een erkende status, wat ervoor kan zorgen dat minder kwekers ervoor kiezen om via dit kanaal te handelen.

Uit de gegevens blijkt een verband te bestaan tussen de taal waarin advertenties worden geschreven en de mate waarin verkopers de soortnaam en Latijnse namen vermelden. De dominante aanwezigheid van Franstalige advertenties kan komen door de hoge aantal verkopers in Henegouwen, waar Frans de dominante taal is. Daarnaast valt op dat, wanneer soortnamen worden vermeld, de voorkeur voor het gebruik van de soortnaam of de Latijnse naam varieert tussen verschillende taalgroepen. Franstalige advertenties tonen een neiging om voornamelijk de Latijnse vermelding te gebruiken, terwijl Nederlandstalige advertenties vaker de Nederlandse soortnaam gebruiken zonder de Latijnse vermelding te gebruiken. Dit kan wellicht te maken hebben met het feit dat de Franse taal dicht aanleunt tegen de Latijnse taal en zo een professionelere indruk kan gewekt worden.

Bovendien wijst de afwezigheid van zowel de soortnaam als de Latijnse naam in een aanzienlijk aantal advertenties dat verkopers ervan uitgaan dat kopers het dier aan de hand van de foto herkennen, waardoor verdere specificatie overbodig wordt beschouwd.

Er werd bij slechts een klein aantal advertenties de reden van verkoop van het reptiel vermeld. Uit deze gegevens kan geconcludeerd worden dat de verkoop van reptielen op Facebook vaak het gevolg is van persoonlijke omstandigheden zoals tijdsgebrek, stopzetting van de hobby, renovatie, en verhuizing, die verkopers dwingen hun reptielen te verkopen.

Uit de resultaten blijkt dat slechts een bescheiden aantal advertenties de prijs vermeldt, waarbij een deel van deze advertenties de prijs specifiek voor het dier alleen aangeeft, terwijl anderen de prijs voor het dier samen met materiaal vermeldt. De prijzen voor reptielen in combinatie met aanvullend materiaal liggen doorgaans hoger dan wanneer alleen het dier wordt aangeboden. Wanneer er gekeken wordt naar de reden van verkoop, kan de stopzetting van de hobby en tijdsgebrek als de meest voorkomende redenen er voor zorgen dat de verkopers alle benodigdheden samen met het dier in één keer van de hand doen.

De prijzen binnen de reptielenhandel vertonen een aanzienlijke variatie. Naast geldelijke transacties worden er ook ruilvoorstellen gedaan, waarbij reptielen worden aangeboden in ruil voor andere dieren of materiaal. Deze diversiteit in prijsstrategieën en transactievoorwaarden impliceren de flexibiliteit van de markt.

5.1.2 Vergelijking van de resultaten met de literatuur

Verschillende studies (Siriwat & Nijman, 2018; Nijman, et al., 2021; Xu, Cai, & Mackey, 2020) hebben aangetoond dat ondanks het verbod van Facebook op de verkoop van levende dieren, er toch advertenties op Facebook te vinden zijn. Mijn eigen onderzoek heeft 929 van dergelijke advertenties geïdentificeerd, waarvan er 344 geschikt waren voor verdere analyse. Ondanks het expliciete verbod blijkt uit mijn bevindingen dat er aanzienlijke

aantallen reptielen op Facebook worden aangeboden. In totaal werden er 1208 dieren te koop aangeboden.

In het onderzoek van Valdez (2021) werden de baardagame, koningspython, luipaardgekko, korenslang en wimpergekko geïdentificeerd als de vijf meest populaire reptielsoorten als huisdier wereldwijd. Echter, bij het analyseren van de top vijf populairste reptielensoorten viel op dat deze voorkeuren per land kunnen variëren.

Dit onderzoek bevestigt deze bevindingen, aangezien dezelfde reptielsoorten naar voren kwamen als de meest aangeboden dieren en daarom waarschijnlijk ook het populairst onder reptielenliefhebbers zijn. Het is opmerkelijk dat, in tegenstelling tot de bevindingen van Valdez (2021), de panterkameleon in dit onderzoek populairder bleek te zijn dan gerapporteerd in het onderzoek van Valdez (2021). Deze afwijking benadrukt de mogelijke invloed van regionale voorkeuren en marktverschillen op de populariteit van specifieke reptielsoorten als huisdieren.

In het kader van dit onderzoek werden diverse reptielen te koop aangeboden die niet mogen worden gehouden of verhandeld in het desbetreffende gewest of zelfs niet voorkomen op enige positieve lijst in België. Deze situatie wordt gecompliceerd door het feit dat België verschillende regelgevingen hanteert per gewest, met elk een afzonderlijke positieve lijst. Dit resulteert in een gecompliceerde juridische situatie voor eigenaren van reptielen, wat vaak leidt tot onduidelijkheid over welke regels precies van kracht zijn.

Het probleem wordt verder gecompliceerd doordat sommige reptielen na verloop van tijd van de positieve lijst kunnen worden geschrapt, waardoor eigenaren niet langer in staat zijn om deze dieren te verkopen binnen het betreffende gewest. Deze wisselende regelgeving kan leiden tot verwarring en onzekerheid onder eigenaren omtrent welke reptielen wel en niet legaal zijn om te bezitten en te verhandelen.

De complexiteit van de huidige wetgeving in België met betrekking tot positieve lijsten werd ook al benadrukt in de literatuurstudie, waarin werd vastgesteld dat het bestaan van drie verschillende positieve lijsten in België tot verwarring kan leiden. Als oplossing wordt voorgesteld om één uniforme positieve lijst te creëren die geldt voor heel België. Op deze manier zouden dezelfde regels van toepassing zijn op alle burgers, waardoor er meer duidelijkheid en consistentie ontstaat in de regelgeving omtrent het houden en verhandelen van reptielen.

Dit onderzoek heeft waardevolle inzichten opgeleverd in de handel in reptielen op Facebook community 's en Marketplace in België. Hoewel er geen directe vergelijking kan worden gemaakt met andere onderzoeken in België, zijn er wel overeenkomsten gevonden met analoge onderzoeken in andere landen en binnen andere thema's in de wetenschappelijke literatuur. De bevindingen van dit onderzoek benadrukken de complexiteit van de reptielenhandel en benadrukken de noodzaak van verdere studie naar dit onderwerp om de naleving van regelgeving te verbeteren.

5.1.3 Kritische kijk op de methodiek

Een mogelijke tekortkoming in de proefopzet kan worden geïdentificeerd in de afbakening van de onderzochte advertenties, die uitsluitend afkomstig zijn van één platform, namelijk Facebook. Dit kan een vertekening van de bredere reptielenmarkt veroorzaken doordat andere populaire verkoopplatformen zoals gespecialiseerde forums, websites en marktplaatsen mogelijk buiten beschouwing zijn gelaten, waardoor de representativiteit van de resultaten kan worden beperkt. Bovendien, doordat het onderzoek een momentopname is en de data beperkt zijn, kan het moeilijk zijn om trends en veranderingen in de markt over tijd

te observeren. Het onderzoek houdt ook geen rekening met seizoensgebonden variaties in de verkoop van reptielen, wat de resultaten kan beïnvloeden.

De dataverzameling kent enkele kritieke punten. Ten eerste werd in 82% van de advertenties de reden voor verkoop niet vermeld en in slechts 18% wel, wat een belemmering kan vormen voor het trekken van conclusies over verkoopmotieven. Bovendien werd er bij slechts 26% van de advertenties een prijs vermeld en bij 74% niet, wat de volledigheid en betrouwbaarheid van de prijsanalyse beperkt.

Hoewel de steekproefgrootte van 344 advertenties op het eerste gezicht voldoende lijkt voor een kwantitatieve analyse, kan gezien de diversiteit van reptielensoorten en variërende prijsstrategieën een grotere steekproef noodzakelijk zijn om meer betrouwbare conclusies te trekken, vooral gezien de grote variabiliteit binnen de data.

Verschillende factoren kunnen de betrouwbaarheid van het onderzoek beïnvloeden, zoals de ongelijke verdeling van taalgebruik. De oververtegenwoordiging van Franstalige advertenties kan de resultaten beïnvloeden en een vertekend beeld geven van de werkelijke marktsituatie. Het niet vermelden van soortnamen (63%) of Latijnse naam (66%) in een groot aantal advertenties en het ontbreken van geslachtsinformatie bij jonge dieren kunnen ook de volledigheid en nauwkeurigheid van de data beïnvloeden. De diversiteit aan prijsstrategieën, inclusief ruilvoorstellen, kan het moeilijk maken om eenduidige conclusies te trekken over marktprijzen.

5.1.4 Suggesties of aanbevelingen voor verder onderzoek of praktijkvertaling

Voor verdere onderzoek suggesties zijn er verschillende aspecten om te overwegen. Ten eerste zou het waardevol zijn om het onderzoek uit te breiden naar andere verkoopplatformen, zoals gespecialiseerde forums, websites en marktplaatsen, om een breder beeld van de reptielenmarkt te verkrijgen. Dit zou de representativiteit van de resultaten kunnen verbeteren en een dieper inzicht geven in de dynamiek van de markt. Daarnaast zou het nuttig zijn om meer diepgaand onderzoek te doen naar de redenen voor verkoop van reptielen, seizoensgebonden variaties in de markt en de invloed daarvan op prijzen en verkoopmotieven.

Als ik het onderzoek opnieuw zou doen, zou ik zorgvuldiger zijn bij het verzamelen en documenteren van data, met name met betrekking tot de verkoopredenen en prijsinformatie. Dit zou het mogelijk maken om meer betrouwbare conclusies te trekken en de volledigheid van de analyse te verbeteren. Bovendien zou ik overwegen om aanvullende interviews met verkopers uit te voeren om meer inzicht te krijgen in hun motieven en strategieën.

Bij verder onderzoek moet er zeker rekening worden gehouden met factoren die de betrouwbaarheid van het onderzoek kunnen beïnvloeden, zoals de ongelijke verdeling van taalgebruik en het ontbreken van vermeldingen van verkoopredenen en prijzen in sommige advertenties. Het is ook belangrijk om de steekproefgrootte te vergroten. Dit omvat niet alleen het vergroten van de steekproefgrootte om een breder beeld van de markt te krijgen, maar ook het zorgen voor een evenwichtige vertegenwoordiging van verschillende geografische gebieden, verkoperscategorieën en reptielensoorten om een representatievere steekproef van de markt te verkrijgen.

Ook is het belangrijk om aandacht te besteden aan ethische overwegingen en dierenwelzijn bij verder onderzoek naar de reptielenhandel. Dit omvat het evalueren van de impact van handelspraktijken op het welzijn van de dieren, evenals het identificeren van mogelijke verbeteringen of regelgevende maatregelen om dierenleed te verminderen.

Het belang van mijn resultaten voor de praktijk ligt in het bieden van inzicht in de dynamiek van de reptielenhandel op Facebook. Deze inzichten kunnen worden gebruikt om maatregelen te nemen ter verbetering van regelgeving, consumentenbescherming en dierenwelzijn in de reptielenmarkt. Zo kunnen bijvoorbeeld regels worden opgesteld om het welzijn van de dieren te waarborgen en om misstanden te voorkomen. Daarnaast kunnen verkopers en consumenten profiteren van een beter begrip van prijsstrategieën en marktgedrag, waardoor ze weloverwogen beslissingen kunnen nemen.

5.2 Algemeen besluit

Dit onderzoek heeft een analyse uitgevoerd naar de handel in reptielen op Facebook community 's en Marketplace in België. Verschillende aspecten van deze handel zijn onderzocht en geïnterpreteerd, wat heeft geleid tot een aantal belangrijke conclusies.

Allereerst bleek uit de frequentie van reptielsoorten in advertenties dat de baardagame, K koningspython, korenslang, wimpergekko en luipaardgekko het meest voorkomen. Opvallend was echter de ongelijkheid tussen de genoemde reptielsoorten in advertenties en het totale aantal aangeboden dieren, waarbij sommige soorten in grotere hoeveelheden per advertentie werden aangeboden.

Verder werd vastgesteld dat de meeste advertenties het geslacht van de aangeboden reptielen vermelden, met uitzonderingen bij jonge dieren. Bepaalde reptielsoorten vertoonden een overwicht aan mannelijke of vrouwelijke aanbiedingen maar dit was zeer verschillend per soort.

Uit het onderzoek naar de verspreiding van reptielenverkopers per provincie in België kunnen enkele belangrijke conclusies worden getrokken. De resultaten tonen aanzienlijke regionale verschillen aan, waarbij Henegouwen de hoogste concentratie reptielenverkopers heeft, gevolgd door Antwerpen en Oost-Vlaanderen. De provincies met de laagste aantallen verkopers zijn Namen, Luxemburg en Waals-Brabant. Bij een nadere analyse waarbij het aantal verkopers per provincie wordt vergeleken met het aantal inwoners van die provincies, levert een verfijnder beeld op. Hierbij blijft Henegouwen de provincie met de hoogste concentratie verkopers, gevolgd door Luxemburg en Limburg. Dit duidt op een relatief hogere activiteit van reptielenverkopers in deze provincies in vergelijking met hun bevolkingsaantal. Waals-Brabant en Vlaams-Brabant vertonen de laagste concentratie verkopers.

Een opvallende conclusie was ook de problematische naleving van de regelgeving omtrent de handel in reptielen binnen België. Dit omvatte onder meer de verkoop van reptielen die wettelijk niet gehouden of verkocht mogen worden in bepaalde regio's of in heel België. Het feit dat drie erkende kwekers met een winkel of webshop reptielen verkochten die verboden zijn in heel België, is een ernstige kwestie die wijst op significante tekort in de handhaving en naleving van de bestaande wet- en regelgeving omtrent dierenwelzijn en -handel.

Op basis van de bevindingen kan worden geconcludeerd dat reptielen op Facebook community 's en Marketplace in België op diverse manieren worden verhandeld. Particuliere individuen domineren de markt, met een aanzienlijke aanwezigheid van particuliere kwekers. Deze bevinding onderstreept het belang van de rol van hobbyisten en amateurs in de reptielenhandel op Facebook.

Het onderzoek bracht ook interessante taalkundige en prijs gerelateerde patronen aan het licht, waarbij Franstalige advertenties een voorkeur toonden voor Latijnse benamingen en de prijzen sterk varieerden, inclusief ruilvoorstellen tegen andere dieren of materiaal.

Voor verder onderzoek wordt aanbevolen om de representativiteit van de steekproef te vergroten, rekening te houden met de evolutie van de markt over tijd en seizoensgebonden variaties, en ethische overwegingen in acht te nemen. Een breder scala aan onderzoeksmethoden kan ook een betrouwbaarder beeld van de reptielenmarkt opleveren.

6 Publiceerbaar artikel

De verboden digitale reptielenmarkt op Facebook

Wist je dat je via Facebook een baardagame of een koningspython kunt kopen ook al is dat verboden? In een recent onderzoek naar de handel van reptielen op Facebookgroepen, community's en Marketplace in België werden 1.208 reptielen te koop aangeboden. Of je nu een hobbyist of professionele bent of gewoon nieuwsgierig naar dit onderwerp, de bevindingen zijn zowel intrigerend als zorgwekkend.

De Populairste reptielen en het geslacht

Het onderzoek identificeerde de baardagame, koningspython, korenslang, wimpergekko en luipaardgekko als de meest geadverteerde soorten. Hoewel de koningspython niet de meest vermelde soort per advertentie was, werden er vaak meerdere exemplaren per advertentie aangeboden.

In de meeste advertenties werd het geslacht van de reptielen vermeld. Echter, wanneer dit niet het geval was, kwam dit vaak doordat het geslacht bij jonge dieren nog niet bepaald kon worden. Uit de resultaten blijkt dat er in totaal meer vrouwelijke reptielen werden aangeboden dan mannelijke. De verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke reptielen varieert sterk tussen verschillende diersoorten.

Baardagamen - bron: Delano Jansen

Koningspython - bron: Nienke Kolkman

De rol van particuliere kwekers

Particuliere individuen domineren deze markt. Daarnaast werden er veel hobbykwekers gevonden op Facebook. Dit zijn particuliere kwekers die reptielen verkoper zonder erkenningsnummer en Facebook gebruiken als een platform om hun dieren te verhandelen.

Taal- en prijspatronen

Een opmerkelijke ontdekking is dat de Latijnse namen vaker gebruikt worden in Franstalige advertenties dan in Nederlandstalige, wat wellicht te maken heeft met het feit dat de Franse taal dicht aanleunt tegen de Latijnse taal en zo een professionelere indruk kan gewekt worden. De prijzen van reptielen lopen sterk uiteen, waarbij sommige adverteerders zelfs ruilvoorstellen doen tegen andere dieren en materiaal, wat wijst op een dynamische en veelzijdige markt.

Naleving van regelgeving

Tijdens het onderzoek werden er ook reptielsoorten geïdentificeerd die niet gehouden of verhandeld mogen worden, omdat ze niet vermeld staan op één van de positieve lijsten van België. Bijvoorbeeld, de groene leguaan en de fijileguaan werden te koop aangeboden door verkopers uit Vlaanderen, hoewel deze soorten alleen op de positieve lijst van Wallonië staan. Dit betekent dat deze reptielen in Vlaanderen illegaal worden verhandeld. Daarnaast werden er ook soorten gevonden die op geen enkele positieve lijst in België staan, wat betekent dat deze nergens in het land gehouden of verhandeld mogen worden.

Fijileguaan - bron: Anrita

Groene leguaan - bron: Pixabay

Met deze bevindingen hopen we niet alleen bewustwording te creëren, maar ook een basis te leggen voor verdere discussie en verbeteringen in de digitale handel van exotische dieren in België.

7 Bijlagen

NAAM REPTIELSOORT	ABSOLUTE AANTAL ADVERTENTIES PER SOORT	ABSOLUTE AANTAL REPTIELEN
Baardagame (<i>Pogona vitticeps</i>)	71	321
Koningspython (<i>Python regius</i>)	65	134
Korenslang (<i>Pantherophis guttatus</i>)	36	130
Wimpergekko (<i>Correlophus ciliatus</i>)	35	121
Luipaardgekko (<i>Eublepharis macularius</i>)	35	88
Boa Constrictor (<i>Constrictor constrictor imperator</i>)	18	83
Panterkameleon (<i>Furcifer pardalis</i>)	6	82
Griekse landschildpad (<i>Testudo hermanni</i>)	5	43
Groene boompython (<i>Morelia viridis</i>)	5	19
Jemenkameleon (<i>Chamaeleo calyptratus</i>)	4	11
Kolenbrander schildpad (<i>Chelonoidis carbonaria</i>)	4	11
Tapijtpython (<i>Morelia spilota variegata</i>)	4	11
Koningslang (<i>Lampropeltis getula</i>)	4	8
Halsbandleguaan (<i>Crotaphytus collaris</i>)	3	7
Westelijke haakneusslang (<i>Heterodon nasicus</i>)	3	7
Kimberley-rotsmonitor (<i>Varanus glauerti</i>)	3	6
Taiwanese Korenslang (<i>Orthriophis taeniurus</i>)	3	6
Gekielde muskusschildpad (<i>Sternotherus carinatus</i>)	3	6
Stierslang (<i>Pituophis catenifer</i>)	3	6
Gevlekte python (<i>Antaresia childreni</i>)	3	5
Onbekend	3	5
Groene leguaan (<i>Iguana iguana</i>)	2	5
Geelwangschildpad (<i>Trachemys scripta troostii</i>)	2	4
<i>Uroplatus henkeli</i>	2	4
Californische koningslang (<i>Lampropeltis getula californiae</i>)	2	4
Mniarogekko chahoua (<i>Rhacodactylus chahoua</i>)	2	4
Groene kielbuikhagedis (<i>Gastropholis prasina</i>)	2	4
Blauwtongskink (<i>Tiliqua scincoides</i>)	2	4
Russische Korenslang (<i>Elaphe schrenckii</i>)	2	4
Afrikaanse huisslang (<i>Lamprophis aurora</i>)	2	4
Gewone kousenbandslang (<i>Thamnophis sirtalis</i>)	2	4
Smaragdvaraan (<i>Varanus prasinus</i>)	2	3
Stekelstaartvaraan (<i>Varanus acanthurus</i>)	2	3
Groene wateragame (<i>Physignathus cocincinus</i>)	1	3
<i>Anolis barbatus</i>	1	3
Blauwe leguaan (<i>Cyclura lewisi</i>)	1	3
Roodwangschildpad (<i>Trachemys scripta elegans</i>)	1	3
Roodbuikspitskopschildpad (<i>Emydura subglobosa</i>)	1	3
Gouden gekko (<i>Gekko badenii</i>)	1	2
Zuid-Amerikaanse modderschildpad (<i>Kinosternon scorpioides</i>)	1	2
<i>Hydrosaurus weberi</i>	1	2
Nieuw-Caledonische reuzengekko (<i>Rhacodactylus leachianus</i>)	1	2
Bauer's kameleongekko (<i>Eurydactylodes agricolae</i>)	1	2
Gigantische gekko van Roux (<i>Correlophus sarasinorum</i>)	1	2
Stralenschildpad (<i>Astrochelys radiata</i>)	1	2
Witlip python (<i>Leiopython albertisii</i>)	1	2
Pauwoogdaggekko (<i>Phelsuma quadriocellata</i>)	1	2
Rouwgekko (<i>Lepidodactylus lugubris</i>)	1	2
Doornstaartagaam (<i>Uromastyx</i>)	1	2
Dumerils Madagaskar-boa (<i>Acrantophis dumerili</i>)	1	2
Moorse landschildpad (<i>Testudo graeca</i>)	1	2
Afrikaanse moerasschildpad (<i>Pelomedusa subrufa</i>)	1	1

Sporenschildpad (<i>Testudo sulcata</i>)	1	1
Madagaskardaggekkko (<i>Phelsuma madagascariensis</i>)	1	1
Gele boommonitor (<i>Varanus reisingeri</i>)	1	1
Blauwe boommonitor (<i>Varanus macraei</i>)	1	1
Papoeaanse varaan (<i>Varanus salvadorii</i>)	1	1
Dwergbaarddagaam (<i>Pogona henrylawsoni</i>)	1	1
Filipijnse watervaraan (<i>Varanus cumingi</i>)	1	1
Europese moerasschildpad (<i>Emys orbicularis</i>)	1	1
Lesueurs wateragame (<i>Intellagama lesueurii</i>)	1	1
Kraaghagedis (<i>Chlamydosaurus kingii</i>)	1	1
<i>Rhacodactylus auriculatus</i>	1	1
Chinese streepschildpad (<i>Mauremys sinensis</i>)	1	1
Dunvingergekkko (<i>Stenodactylus sthenodactylus</i>)	1	1
Egyptische muurgekkko (<i>Tarentola annularis</i>)	1	1
Zandboa (<i>Eryx</i>)	1	1
Fijileguaan (<i>Brachylophus fasciatus</i>)	1	1
Neushoornleguaan (<i>Cyclura cornuta</i>)	1	1
Pilbara-rotsmonitor (<i>Varanus pilbarensis</i>)		
Vuurskink (<i>Lepidothyris fernandi</i>)		
Klokschildpad (<i>Testudo marginata</i>)		
NAAM REPTIELSOORT	ABSOLUTE AANTAL MANNEN	ABSOLUTE AANTAL VROUWEN
Koningspython	116	146
Korenslang	39	23
Baardagame	23	40
Panterkameleon	46	72
Luipaardgekkko	12	36
Boa Constrictor	43	33
Wimpergekkko	18	8
Griekse landschildpad	2	0
Groene boompython	10	9
Europese moerasschildpad	0	0
Dunvingergekkko	4	7
Egyptische zandgekkko	6	5
Kolenbranderschildpad	3	4
Anolis barbatus	0	0
Smaragdvaraan	2	1
Groene kielbuikhagedis	1	0
Stierslang	3	3
Onbekend	0	0
Taiwanese Korenslang	2	3
Mniarogekko chahoua	1	0
Jemenkameleon	3	1
Zandboa	2	3
Halsbandleguaan	3	1
Westelijke haakneusslang	2	2
Geelwangschildpad	0	1
Uroplatus henkeli	2	2
Bauer's kameleongekko	2	2
Gekielde muskusschildpad	1	2
Tapijtpython	1	2
Gewone kousenbandslang	1	3
Gevlekte python	2	2
Koningslang	1	2
Kimberley-rotsmonitor	2	1
Roodwangschildpad	0	0
Rouwgekkko	0	0
Moorse landschildpad	0	0
Papoeaanse varaan	2	1
Stekelstaartvaraan	0	0

Klokschildpad	0	0
Groene leguaan	1	0
Californische koningsslang	2	0
Gouden gekko	1	1
Blauwtongskink	0	0
Witlip python	1	1
Russische Korenslang	1	0
Afrikaanse huis slang	0	2
Afrikaanse moerasschildpad	0	0
Madagaskardaggekko	1	1
Gele boommonitor	1	1
Blauwe boommonitor	1	1
Filipijnse watervaraan	0	2
Groene wateragame	2	0
Fijileguaan	0	0
Vuurskink	0	0
Blauwe leguaan	0	1
Roodbuikspitskopschildpad	0	0
Zuid-Amerikaanse modderschildpad	0	1
<i>Hydrosaurus weberi</i>	0	1
Nieuw-Caledonische reuzengekko	1	0
Gigantische gekko van Roux	0	0
Stralenschildpad	0	0
Pauwoogdaggekko	0	1
Doornstaartagaam	0	1
Dumerils Madagaskar-boa	1	0
Sporenschildpad	1	0
Dwergbaardagaam	1	0
Lesueurs wateragame	0	1
Kraaghagedis	0	0
Rhacodactylus auriculatus	0	0
Chinees streepschildpad	0	0
Neushoornleguaan	0	0
Pilbara-rotsmonitor	0	1

Tabel 4 - Aantal advertenties per reptielsoort op Facebook (N=380), inclusief het absolute aantal dieren aangeboden (N=1208) en de verdeling tussen mannelijke (n=370) en vrouwelijke exemplaren (n=431).

PRIJS VOOR DIER	ABSOLUTE AANTAL
Gratis	4
€35	1
€40	2
€50	4
€75	1
€80	1
€100	4
€115	1
€125	1
€150	2
€170	1
€180	1
€200	2
€250	1
€275	1
€349	1
€550	1
€650	1
€750	1
€1950	1
Ruilen tegen een dier	4
Ruilen materiaal	4
Prijs niet vermeld	304

PRIJS REPTIEL MET MATERIAAL	ABSOLUTE AANTAL
€50	2
€100	3
€115	1
€120	1
€150	2
€190	1
€200	7
€220	2
€250	9
€270	1
€300	7
€325	1
€350	1
€380	1
€400	2
€450	3
€500	1
€550	1
€600	1
€750	1
€800	1
€1200	1
€1250	1
Prijs niet vermeld	293

Tabel 5 - Frequentie van prijzen per reptiel (N=40) en prijzen voor dier met materiaal (N=51).

Soort	Vlaamse positieve lijst	Brusselse positieve lijst	Waalse positieve lijst
<i>Anatololacerta pelasgiana</i>	X	X	
<i>Archaeolacerta bedriagae</i>	X	X	
<i>Dalmatolacerta oxycephala</i>	X	X	
<i>Eremias przewalskii</i>	X	X	
<i>Gastropholis prasina</i>	X	X	
<i>Holaspis guentheri</i>	X	X	
<i>Lacerta bilineata</i>	X	X	
<i>Lacerta media</i>	X	X	
<i>Lacerta pamphylica</i>	X	X	
<i>Lacerta schreiberi</i>	X	X	
<i>Lacerta strigata</i>	X	X	
<i>Lacerta trilineata</i>	X	X	
<i>Lacerta viridis</i>	X	X	X
<i>Podarcis pityusensis</i>	X	X	
<i>Podarcis siculus</i>	X	X	X
<i>Takydromus sexlineatus</i>	X	X	
<i>Takydromus smaragdinus</i>	X	X	

<i>Timon lepidus</i>	X	X	X
<i>Timon nevadensis</i>	X	X	
<i>Timon pater</i>	X	X	X
<i>Timon tangitanus</i>	X	X	
<i>Gallotia galloti</i>	X	X	X
<i>Psammodromus algirus</i>	X	X	
<i>Lacerta agilis</i>	X	X	
<i>Corucia zebrata</i>	X	X	
<i>Cyclodomorphus gerrardii</i>	X	X	X
<i>Tiliqua gigas</i>	X	X	
<i>Tiliqua rugosa</i>	X	X	
<i>Tiliqua scincoides</i>	X	X	X
<i>Lepidothyris fernandi</i>	X	X	X
<i>Chalcides ocellatus</i>	X	X	X
<i>Eumeces algeriensis</i>	X	X	
<i>Eumeces schneideri</i>	X	X	X
<i>Salvator merianae</i>	X	X	
<i>Salvator rufescens</i>	X	X	
<i>Nephurus amyae</i>	X	X	X
<i>Nephurus asper</i>	X	X	
<i>Nephurus laevis</i>	X	X	
<i>Nephurus levis</i>	X	X	X
<i>Nephurus sheai</i>	X	X	X
<i>Nephurus wheeleri</i>	X	X	X
<i>Underwoodisaurus milii</i>	X	X	X
<i>Correlophus ciliatus</i>	X	X	X
<i>Correlophus sarasinorum</i>	X	X	
<i>Diplodactylus furcosus</i>	X	X	
<i>Diplodactylus galeatus</i>	X	X	
<i>Eurydactylodes agricolae</i>	X	X	
<i>Mniarogekko chahoua</i>	X	X	X
<i>Oedura castelnaui</i>	X	X	X
<i>Oedura monilis</i>	X	X	X
<i>Rhacodactylus auriculatus</i>	X	X	X
<i>Rhacodactylus leachianus</i>	X	X	X

<i>Rhacodactylus trachyrhynchus</i>	X	X	
<i>Coleonyx elegans</i>	X	X	X
<i>Coleonyx mitratus</i>	X	X	X
<i>Coleonyx variegatus</i>	X	X	X
<i>Eublepharis macularius</i>	X	X	X
<i>Goniurosaurus araneus</i>	X	X	
<i>Goniurosaurus hainanensis</i>	X	X	X
<i>Goniurosaurus lichtenfelderi</i>	X	X	
<i>Goniurosaurus luii</i>	X	X	
<i>Goniurosaurus splendens</i>	X	X	
<i>Hemitheconyx caudicinctus</i>	X	X	X
<i>Chondrodactylus bibronii</i>	X	X	X
<i>Chondrodactylus turneri</i>	X	X	
<i>Gehyra mutilata</i>	X	X	X
<i>Gekko badenii</i>	X	X	
<i>Gekko gecko</i>	X	X	X
<i>Gekko vittatus</i>	X	X	X
<i>Hemidactylus brookii</i>	X	X	X
<i>Hemidactylus frenatus</i>	X	X	X
<i>Hemidactylus imbricatus</i>	X	X	X
<i>Hemidactylus turcicus</i>	X	X	
<i>Hemiphyllodactylus typus</i>	X	X	
<i>Lepidodactylus lugubris</i>	X	X	X
<i>Lygodactylus picturatus</i>	X	X	X
<i>Lygodactylus williamsi</i>	X	X	X
<i>Pachydactylus tigrinus</i>	X	X	
<i>Paroedura picta</i>	X	X	X
<i>Phelsuma abbotti</i>	X	X	X
<i>Phelsuma andamanense</i>	X	X	
<i>Phelsuma astriata</i>	X	X	
<i>Phelsuma barbouri</i>	X	X	
<i>Phelsuma berghofi</i>	X	X	

<i>Phelsuma borbonica</i>	X	X	X
<i>Phelsuma breviceps</i>	X	X	
<i>Phelsuma cepediana</i>	X	X	X
<i>Phelsuma comorensis</i>	X	X	
<i>Phelsuma dorsivittata</i>	X	X	
<i>Phelsuma dubia</i>	X	X	X
<i>Phelsuma flavigularis</i>	X	X	
<i>Phelsuma grandis</i>	X	X	
<i>Phelsuma guimbeaui</i>	X	X	
<i>Phelsuma guttata</i>	X	X	
<i>Phelsuma hielscheri</i>	X	X	
<i>Phelsuma hoeschi</i>	X	X	
<i>Phelsuma inexpectata</i>	X	X	
<i>Phelsuma klemmeri</i>	X	X	X
<i>Phelsuma kochi</i>	X	X	X
<i>Phelsuma laticauda</i>	X	X	X
<i>Phelsuma lineata</i>	X	X	X
<i>Phelsuma madagascariensis</i>	X	X	X
<i>Phelsuma malamakibo</i>	X	X	
<i>Phelsuma modesta</i>	X	X	X
<i>Phelsuma mutabilis</i>	X	X	
<i>Phelsuma nigristriata</i>	X	X	X
<i>Phelsuma ornata</i>	X	X	X
<i>Phelsuma parkeri</i>	X	X	
<i>Phelsuma parva</i>	X	X	
<i>Phelsuma pasteuri</i>	X	X	
<i>Phelsuma pronki</i>	X	X	
<i>Phelsuma pusilla</i>	X	X	
<i>Phelsuma quadriocellata</i>	X	X	X
<i>Phelsuma robertmertensi</i>	X	X	
<i>Phelsuma rosagularis</i>	X	X	
<i>Phelsuma seippi</i>	X	X	X
<i>Phelsuma serraticauda</i>	X	X	
<i>Phelsuma standingi</i>	X	X	X
<i>Phelsuma sundbergi</i>	X	X	

<i>Phelsuma vanheygeni</i>	X	X	
<i>Phelsuma v-nigra</i>	X	X	
<i>Stenodactylus petrii</i>	X	X	
<i>Stenodactylus sthenodactylus</i>	X	X	X
<i>Tropicolotes steudneri</i>	X	X	
<i>Tropicolotes tripolitanus</i>	X	X	
<i>Uroplates ebenau</i>	X	X	
<i>Uroplates fimbriatus</i>	X	X	X
<i>Uroplatus giganteus</i>	X	X	
<i>Uroplatus guentheri</i>	X	X	
<i>Uroplatus henkeli</i>	X	X	
<i>Uroplatus lineatus</i>	X	X	
<i>Uroplatus phantasticus</i>	X	X	
<i>Uroplatus pietschmanni</i>	X	X	
<i>Uroplatus sikorai</i>	X	X	X
<i>Tarentola annularis</i>	X	X	X
<i>Tarentola chazaliae</i>	X	X	
<i>Tarentola mauritanica</i>	X	X	X
<i>Gonatodes albogularis</i>	X	X	X
<i>Gonatodes ocellatus</i>	X	X	
<i>Gonatodes vittatus</i>	X	X	
<i>Sphaerodactylus argus</i>	X	X	
<i>Sphaerodactylus difficilis</i>	X	X	
<i>Sphaerodactylus dimorphicus</i>	X	X	
<i>Sphaerodactylus fantasticus</i>	X	X	
<i>Sphaerodactylus macrolepis</i>	X	X	
<i>Sphaerodactylus nigropunctatus</i>	X	X	
<i>Sphaerodactylus notatus</i>	X	X	
<i>Sphaerodactylus sputator</i>	X	X	
<i>Sphaerodactylus torrei</i>	X	X	
<i>Teratoscincus bedriagai</i>	X	X	
<i>Teratoscincus keyserlingii</i>	X	X	

<i>Teratoscincus microlepis</i>	X	X	
<i>Teratoscincus przewalskii</i>	X	X	
<i>Teratoscincus roborowskii</i>	X	X	X
<i>Teratoscincus scincus</i>	X	X	X
<i>Stellagama stellio</i>	X	X	
<i>Xenagama batillifera</i>	X	X	
<i>Xenagama taylori</i>	X	X	X
<i>Chlamydosaurus kingii</i>	X	X	S
<i>Intellagama lesueurii</i>	X	X	S
<i>Physignathus cocincinus</i>			S
<i>Hydrosaurus amboinensis</i>			S
<i>Hydrosaurus pustulatus</i>			S
<i>Hydrosaurus weberi</i>			S
<i>Pogona henrylawsoni</i>	X	X	X
<i>Pogona minor</i>	X	X	X
<i>Pogona vitticeps</i>	X	X	X
<i>Japalura splendida</i>	X	X	
<i>Uromastyx acanthinura</i>	X	X	X
<i>Uromastyx aegyptia</i>	X	X	
<i>Uromastyx dispar</i>	X	X	X
<i>Uromastyx geyri</i>	X	X	X
<i>Uromastyx nigriventris</i>	X	X	X
<i>Uromastyx ocellata</i>	X	X	X
<i>Uromastyx ornata</i>	X	X	X
<i>Uromastyx princeps</i>	X	X	X
<i>Uromastyx thomasi</i>	X	X	X
<i>Pseudopus apodus</i>	X	X	
<i>Chamaeleo calypttratus</i>	X	X	X
<i>Furcifer pardalis</i>	X	X	X
<i>Rieppeleon brevicaudatus</i>	X	X	
<i>Basiliscus basiliscus</i>	X	X	
<i>Basiliscus plumifrons</i>	X	X	S
<i>Basiliscus vittatus</i>			S
<i>Brachylophus bulabula</i>			S
<i>Brachylophus fasciatus</i>			S

<i>Crotaphytus bicinctores</i>	X	X	X
<i>Crotaphytus collaris</i>	X	X	X
<i>Gambelia wislizenii</i>	X	X	X
<i>Anolis aeneus</i>	X	X	
<i>Anolis allisoni</i>	X	X	
<i>Anolis allogus</i>	X	X	
<i>Anolis alutaceus</i>	X	X	
<i>Anolis argenteolus</i>	X	X	
<i>Anolis auratus</i>	X	X	
<i>Anolis bahorucoensis</i>	X	X	
<i>Anolis barbatus</i>	X	X	
<i>Anolis bartschi</i>	X	X	
<i>Anolis bimaculatus</i>	X	X	
<i>Anolis biporcatus</i>	X	X	
<i>Anolis bonairensis</i>	X	X	
<i>Anolis carolinensis</i>	X	X	X
<i>Anolis chlorocyanus</i>	X	X	
<i>Anolis coelestinus</i>	X	X	X
<i>Anolis cristatellus</i>	X	X	
<i>Anolis cupreus</i>	X	X	
<i>Anolis cybotes</i>	X	X	X
<i>Anolis distichus</i>	X	X	
<i>Anolis equestris</i>	X	X	X
<i>Anolis extremus</i>	X	X	
<i>Anolis ferreus</i>	X	X	
<i>Anolis garmani</i>	X	X	
<i>Anolis gingivinus</i>	X	X	
<i>Anolis grahami</i>	X	X	X
<i>Anolis gundlachi</i>	X	X	
<i>Anolis homolechis</i>	X	X	
<i>Anolis leachii</i>	X	X	
<i>Anolis lineatopus</i>	X	X	
<i>Anolis lineatus</i>	X	X	
<i>Anolis lividus</i>	X	X	
<i>Anolis luciae</i>	X	X	
<i>Anolis lucius</i>	X	X	X
<i>Anolis luteogularis</i>	X	X	

<i>Anolis marmoratus</i>	X	X	X
<i>Anolis oculatus</i>	X	X	
<i>Anolis olssoni</i>	X	X	
<i>Anolis pogus</i>	X	X	X
<i>Anolis porcatus</i>	X	X	
<i>Anolis punctatus</i>	X	X	
<i>Anolis roquet</i>	X	X	X
<i>Anolis sabanus</i>	X	X	X
<i>Anolis sagrei</i>	X	X	X
<i>Anolis trinitatus</i>	X	X	
<i>Dipsosaurus dorsalis</i>	X	X	X
<i>Sauromalus ater</i>	X	X	X
<i>Sauromalus hispidus</i>	X	X	
<i>Iguana iguana</i>			S
<i>Leiocephalus personatus</i>	X	X	X
<i>Leiocephalus schreibersii</i>	X	X	X
<i>Petrosaurus thalassinus</i>	X	X	X
<i>Sceloporus cyanogenys</i>	X	X	X
<i>Sceloporus magister</i>	X	X	X
<i>Varanus acanthurus</i>	X	X	X
<i>Varanus gilleni</i>	X	X	
<i>Varanus glauerti</i>	X	X	X
<i>Varanus kingorum</i>	X	X	X
<i>Varanus pilbarensis</i>	X	X	
<i>Varanus scalaris</i>	X	X	
<i>Varanus similis</i>	X	X	
<i>Varanus storri</i>	X	X	
<i>Varanus timorensis</i>	X	X	X
<i>Varanus tristis</i>	X	X	X
<i>Cordylus jonesii</i>	X	X	
<i>Cordylus tropidosternum</i>	X	X	X
<i>Cordylus vittifer</i>	X	X	
<i>Smaug mossambicus</i>	X	X	

<i>Boa constrictor</i>	X	X	X
------------------------	---	---	---

<i>Boa imperator</i>	X	X	X
<i>Chilabothrus angulifer</i>	X	X	
<i>Chilabothrus striatus</i>	X	X	X
<i>Corallus cookii</i>	X	X	X
<i>Corallus hortulanus</i>	X	X	X
<i>Epicrates alvarezi</i>	X	X	X
<i>Epicrates cenchria</i>	X	X	X
<i>Epicrates crassus</i>	X	X	X
<i>Epicrates maurus</i>	X	X	X
<i>Candoia aspera</i>	X	X	
<i>Candoia paulsoni</i>	X	X	X
<i>Lichanura trivirgata</i>	X	X	X
<i>Eryx colubrinus</i>	X	X	X
<i>Eryx conicus</i>	X	X	
<i>Acrantophis dumerili</i>	X	X	X
<i>Acrantophis madagascariensis</i>	X	X	
<i>Sanzinia madagascariensis</i>	X	X	
<i>Bogertophis subocularis</i>	X	X	X
<i>Coelognathus flavolineatus</i>	X	X	
<i>Coelognathus helena</i>	X	X	X
<i>Coelognathus radiatus</i>	X	X	
<i>Drymarchon corais</i>	X	X	
<i>Drymarchon melanurus</i>	X	X	
<i>Elaphe anomala</i>	X	X	X
<i>Elaphe bimaculata</i>	X	X	X
<i>Elaphe carinata</i>	X	X	
<i>Elaphe climacophora</i>	X	X	X
<i>Elaphe dione</i>	X	X	X
<i>Elaphe quadrivirgata</i>	X	X	X
<i>Elaphe quatuorlineata</i>	X	X	X
<i>Elaphe sauromates</i>	X	X	X
<i>Euprepiophis mandarinus</i>	X	X	
<i>Gonyosoma oxycephalum</i>	X	X	
<i>Gonyosoma prasinum</i>	X	X	
<i>Lampropeltis alterna</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis californiae</i>	X	X	X

<i>Lampropeltis calligaster</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis gentilis</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis getula</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis holbrooki</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis knoblochi</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis mexicana</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis nigra</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis polyzona</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis pyromelana</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis ruthveni</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis splendida</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis triangulum</i>	X	X	X
<i>Lampropeltis zonata</i>	X	X	X
<i>Elaphe moellendorffi</i>	X	X	
<i>Pantherophis bairdi</i>	X	X	X
<i>Pantherophis emoryi</i>	X	X	X
<i>Pantherophis guttatus</i>	X	X	X
<i>Pantherophis obsoletus</i>	X	X	X
<i>Pantherophis slowinskii</i>	X	X	X
<i>Pantherophis spiloides</i>	X	X	X
<i>Pantherophis vulpinus</i>	X	X	
<i>Pituophis deppei</i>	X	X	X
<i>Pituophis melanoleucus</i>	X	X	X
<i>Pituophis vertebralis</i>	X	X	X
<i>Zamenis longissimus</i>	X	X	X
<i>Zamenis persicus</i>	X	X	X
<i>Zamenis scalaris</i>	X	X	X
<i>Zamenis situla</i>	X	X	
<i>Oreocryptophis porphyraceus</i>	X	X	X
<i>Pituophis catenifer</i>	X	X	X
<i>Heterodon nasicus</i>	X	X	X
<i>Heterodon platirhinos</i>	X	X	
<i>Natrix maura</i>	X	X	X
<i>Natrix tessellata</i>	X	X	X
<i>Nerodia fasciata</i>	X	X	X
<i>Nerodia rhombifer</i>	X	X	

<i>Nerodia sipedon</i>	X	X	X
<i>Nerodia taxispilota</i>	X	X	
<i>Thamnophis butleri</i>	X	X	
<i>Thamnophis couchii</i>	X	X	X
<i>Thamnophis cyrtopsis</i>	X	X	X
<i>Thamnophis elegans</i>	X	X	X
<i>Thamnophis eques</i>	X	X	X
<i>Thamnophis marcianus</i>	X	X	X
<i>Thamnophis ordinoides</i>	X	X	X
<i>Thamnophis proximus</i>	X	X	X
<i>Thamnophis radix</i>	X	X	X
<i>Thamnophis saurita</i>	X	X	X
<i>Thamnophis sirtalis</i>	X	X	X
<i>Boaedon capensis</i>	X	X	X
<i>Boaedon fuliginosus</i>	X	X	X
<i>Boaedon lineatus</i>	X	X	X
<i>Boaedon olivaceus</i>	X	X	X
<i>Lamprophis aurora</i>	X	X	X
<i>Antaresia childreni</i>	X	X	X
<i>Antaresia maculosa</i>	X	X	X
<i>Antaresia perthensis</i>	X	X	X
<i>Antaresia stimsoni</i>	X	X	X
<i>Aspidites melanocephalus</i>	X	X	
<i>Aspidites ramsayi</i>	X	X	X
<i>Liasis mackloti</i>	X	X	X
<i>Morelia carinata</i>	X	X	X
<i>Morelia spilota</i>	X	X	X
<i>Morelia viridis</i>	X	X	X
<i>Python anchietae</i>	X	X	X
<i>Python breitensteini</i>	X	X	
<i>Python brongersmai</i>	X	X	
<i>Python curtus</i>	X	X	
<i>Python regius</i>	X	X	X
<i>Morelia bredli</i>	X	X	X

<i>Sternotherus minor</i>	X	X	X
<i>Sternotherus odoratus</i>	X	X	X

<i>Kinosternon acutum</i>	X	X	
<i>Kinosternon baurii</i>	X	X	X
<i>Kinosternon flavescens</i>	X	X	X
<i>Kinosternon leucostomum</i>	X	X	X
<i>Kinosternon scorpioides</i>	X	X	X
<i>Kinosternon subrubrum</i>	X	X	X
<i>Sternotherus carinatus</i>	X	X	X
<i>Chrysemys dorsalis</i>	X	X	X
<i>Chrysemys picta</i>	X	X	X
<i>Malaclemys terrapin</i>	X	X	
<i>Clemmys guttata</i>	X	X	
<i>Emys orbicularis</i>	X	X	X
<i>Emys trinacris</i>	X	X	
<i>Glyptemys insculpta</i>	X	X	
<i>Terrapene carolina</i>	X	X	X
<i>Terrapene ornata</i>	X	X	X
<i>Cuora amboinensis</i>	X	X	X
<i>Cuora bourreti</i>	X	X	
<i>Cuora flavomarginata</i>	X	X	S
<i>Cuora galbinifrons</i>	X	X	
<i>Cuora mouhotii</i>	X	X	
<i>Cuora picturata</i>	X	X	
<i>Cuora trifasciata</i>	X	X	
<i>Cyclemys dentata</i>	X	X	
<i>Geoclemys hamiltonii</i>	X	X	S
<i>Geoemyda spengleri</i>	X	X	
<i>Mauremys annamensis</i>	X	X	
<i>Mauremys caspica</i>	X	X	X
<i>Mauremys japonica</i>	X	X	X
<i>Mauremys leprosa</i>	X	X	
<i>Mauremys mutica</i>	X	X	X
<i>Mauremys nigricans</i>	X	X	X
<i>Mauremys reevesii</i>	X	X	X
<i>Mauremys rivulata</i>	X	X	X
<i>Mauremys sinensis</i>	X	X	X
<i>Siebenrockiella crassicollis</i>	X	X	
<i>Rhinoclemmys funerea</i>	X	X	

<i>Rhinoclemmys pulcherrima</i>	X	X	X
<i>Rhinoclemmys punctularia</i>	X	X	
<i>Astrochelys radiata</i>	X	X	S
<i>Chelonoidis carbonarius</i>	X	X	X
<i>Chelonoidis denticulatus</i>	X	X	X
<i>Chersobius signatus</i>	X	X	
<i>Geochelone elegans</i>	X	X	
<i>Geochelone platynota</i>	X	X	
<i>Indotestudo elongata</i>	X	X	
<i>Indotestudo forstenii</i>	X	X	
<i>Kinixys belliana</i>	X	X	S
<i>Kinixys homeana</i>	X	X	
<i>Kinixys nogueyi</i>	X	X	S
<i>Malacochersus tornieri</i>			S
<i>Pyxis arachnoides</i>			S
<i>Stigmochelys pardalis</i>	X	X	
<i>Testudo graeca</i>	X	X	X
<i>Testudo hermanni</i>	X	X	X
<i>Testudo horsfieldii</i>	X	X	
<i>Testudo kleinmanni</i>			S
<i>Testudo marginata</i>	X	X	X

<i>Chelodina longicollis</i>	X	X	X
<i>Chelodina mccordi</i>	X	X	
<i>Chelodina oblonga</i>	X	X	
<i>Chelodina parkeri</i>	X	X	
<i>Emydura subglobosa</i>	X	X	
<i>Pelomedusa subrufa</i>	X	X	X
<i>Pelusios carinatus</i>	X	X	
<i>Pelusios castaneus</i>	X	X	
<i>Pelusios niger</i>	X	X	

Tabel 6 - Vergelijking van de positieve lijsten voor reptielsoorten in de drie gewesten van België: Brussel, Vlaanderen en Wallonië. X=dier staat op algemene lijst en S=Dier staat op aparte lijst van Wallonië.

8 Bibliografie

- UNODC. (2020, juli 10). Trafficking in Protected Species. *World Wildlife Crime Report 2020*, pp. 73-78. Opgeroepen op maart 19, 2024, van https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/wildlife/2020/World_Wildlife_Report_2020_9July.pdf
- Auliya, M., Altherr, S., Ariano-Sanchez, D., Baard, E. H., Brown, C., Brown, R. M., . . . Ziegler, T. (2016, juli 6). Trade in live reptiles, its impact on wild populations, and the role of the European market. *Biological Conservation*, 2016(204), pp. 103-119. doi:doi.org/10.1016/j.biocon.2016.05.017
- Azevedo, A., Guimarães, L., Ferraz, J., Whiting, M., & Magalhães-Sant'Ana, M. (2021, oktober 14). Pet Reptiles - Are We Meeting Their Needs? *Animals*, 2021(11), pp. 1-18. doi:10.3390/ani11102964
- Bruins, E. (1999). *Terrarium encyclopedie* (2e ed.). (T. Groningen, Red.) Lisse: Rebo productions b.v. Opgeroepen op oktober 27, 2023
- Brussel, L. (2021, april 2). *Welke dieren kan u adopteren of houden?* Opgeroepen op oktober 24, 2023, van Leefmilieu.brussels: <https://leefmilieu.brussels/burgers/het-milieu-brussel/dierenwelzijn-garanderen/welke-dieren-kan-u-adopteren-houden?highlight=Positieve%20lijst>
- Davies, A., Hinsley, A., Nuno, A., & Martin, R. O. (2021, oktober 30). Identifying opportunities for expert-mediated triangulation in monitoring wildlife trade on social media. *Society for Conservation Biology*, pp. 1-7. doi:10.1111.cobi.13858
- De la Fuente, M. F., Carvalho de Araújo, B. M., da Silva Policarpo, I., Pereira, H. M., Borges, A. K., Silva Vieira, W. L., . . . Alves, R. R. (2023, oktober 21). Keeping reptiles as pets in Brazil: keepers' motivations and husbandry practices. *Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine*, 2023(19), pp. 1-11. doi:10.1186/s13002-023-00618-z
- Di Minin, E., Fink, C., Tenkanen, H., & Hiippala, T. (2018, januari 15). Machine learning for tracking illegal wildlife trade on social media. *Nature Ecology & Evolution*, pp. 406-407. doi:doi.org/10.1038/s41559-018-0466-x
- Dylewsky, K., & Born Free USA. (2016, oktober). An Investigation into the Online Sales of Exotic Pets in the U.S. *Downloading cruelty*, 2016, pp. 1-34. Opgeroepen op november 4, 2023, van <https://www.bornfreeusa.org/campaigns/animals-in-captivity/downloading-cruelty/>
- European Commission. (sd). *Wildlife trade*. Opgeroepen op november 7, 2023, van European Commission: https://environment.ec.europa.eu/topics/nature-and-biodiversity/wildlife-trade_en
- Facebook. (sd). *Marketplace maakt het eenvoudig om goederen te ontdekken en lokaal of via verzending te kopen en verkopen*. (Meta platforms, Producent, & Meta platforms) Opgeroepen op november 3, 2023, van Marketplace: https://www.facebook.com/marketplace/learn-more/?locale=nl_BE
- FOD volksgezondheid. (2016, april 7). *Kweken: niet onder gelijk welke voorwaarde!* Opgeroepen op november 7, 2023, van Volksgezondheid veiligheid van de voedselketen leefmilieu: <https://www.health.belgium.be/nl/dieren-en-planten/dieren/cites-en-bedreigde-soorten/kweken-niet-onder-gelijk-welke-voorwaarde>
- FOD volksgezondheid. (2016, april 7). *Welke risico's loop ik als ik CITES niet naleef?* Opgeroepen op november 7, 2023, van Volksgezondheid veiligheid van de voedselketen leefmilieu: <https://www.health.belgium.be/nl/dieren-en-planten/dieren/cites-en-bedreigde-soorten/welke-risicos-loop-ik-als-ik-cites-niet-naleef>
- FOD volksgezondheid. (2022, september 26). *Bedreigde soorten kopen, verkopen en er een handelsactiviteit mee verrichten in België en in de Europese Unie*. Opgeroepen op november 7, 2023, van Volksgezondheid veiligheid van de voedselketen leefmilieu: <https://www.health.belgium.be/nl/bedreigde-soorten-kopen-verkopen-en-er-ee-handelsactiviteit-mee-verrichten-belgie-en-de-europese>

- FOD Volksgezondheid. (sd). Need for a comprehensive international, European and national legal policy. *Trade in live exotic reptiles and national legal policy*, pp. 1-6. Opgeroepen op maart 25, 2024, van <file:///C:/Users/Glenn/Downloads/6reptpolicyENweb.pdf>
- García-Díaz, P., Ross, J. V., Woolnough, A. P., & Cassey, P. (2016, augustus 21). The Illegal Wildlife Trade Is a Likely Source of Alien Species. (J. Lockwood, Red.) *Conservation letters*, pp. 690–698. doi:10.1111/conl.12301
- Giacomelli, M., & Piccirillo, A. (2014, mei 10). Pet reptiles as potential reservoir of *Campylobacter* species with zoonotic potential. *Veterinary Record*(174), p. 479. doi:10.1136/vr.102243
- Grant, R. A., Montrose, V., & Wills, A. P. (2017, juni 19). ExNOTic: Should We Be Keeping Exotic Pets? (C. J. Phillips, Red.) *Animals*(7), pp. 1-11. doi:10.3390/ani7060047
- Hughes, A. C., Marshall, B. M., & Strine, C. T. (2021, augustus 12). Gaps in global wildlife trade monitoring leave amphibians vulnerable. (G. H. Perry, & D. Donoso, Red.) *eLife*, pp. 1-23. doi:doi.org/10.7554/eLife.70086
- Jensen, T. J., Auliya, M., Burgess, N. D., Aust, P. W., Pertoldi, C., & Strand, J. (2018, september 20). Exploring the international trade in African snakes not listed on CITES: highlighting the role of the internet and social media. *Biodiversity and Conservation*, 2019(28), pp. 1-19. doi:10.1007/s10531-018-1632-9
- Kok, J. (2021, januari 7). *De tuatara: de laatste der Brughagedissen*. (Naturalis biodiversiteit center) Opgeroepen op oktober 27, 2023, van Natuurwijzer Naturalis: <https://natuurwijzer.naturalis.nl/leerobjecten/de-tuatara-de-laatste-der-brughagedissen>
- Le bien-être animal en Wallonie. (2020, december 10). *Quel animal puis-je détenir ? (liste positive)*. Opgeroepen op oktober 24, 2023, van Le bien-être animal en Wallonie: <https://bienetreanimal.wallonie.be/liste-positive#reptiles>
- Leefmilieu Brussel. (2020, september 28). *Hebt u een milieuvergunning nodig voor het kweken of houden van dieren?* Opgeroepen op maart 25, 2024, van Leefmilieu.brussel: <https://leefmilieu.brussels/burgers/wetgeving/verplichtingen-en-vergunningen/hebt-u-een-milieuvergunning-nodig-voor-het-kweken-opvangen-houden-huisvesten-van-dieren>
- Lynn, V. J., & Roberts, D. L. (2022, november 17). Nomenclature in the online reptile trade. *Oryx*, 2023(57), pp. 15-22. doi:10.1017/S0030605322000552
- Mattison, C. (2014). *de Reptielen gids*. (P. de Ste, Red., & T. Utrecht, Vert.) Griit-Brittanië: Veltman uitgevers. Opgeroepen op oktober 27, 2023
- Meta. (2024). *Meer manieren om in contact te blijven*. (Meta) Opgeroepen op maart 20, 2024, van Meta: <https://www.messenger.com/features>
- Meta. (sd). *Meta*. (Meta platforms, Redacteur, & Meta platforms) Opgeroepen op november 3, 2023, van <https://about.meta.com/nl/>
- Meta. (sd). *Voorwaarden en beleidsregels*. (Meta platforms, Producent, & Meta platforms) Opgeroepen op november 3, 2023, van Meta: https://www.facebook.com/policies_center/commerce/
- Minister van Milieu. (2014, januari 16). *Besluit van de Waalse Regering tot vaststelling van de sectorale voorwaarden met betrekking tot het houden van niet-gedomesticeerde exotische dieren en tot wijziging van het besluit van de Waalse Regering*. Opgeroepen op maart 25, 2024, van Environnement Wallonie: <http://environnement.wallonie.be/legis/pe/pesect072.html>
- Nijman, V., Smith, J. H., Foreman, G., Campera, M., Feddema, K., & Nekaris, K. (2021, mei 29). Monitoring the Trade of Legally Protected Wildlife on Facebook and Instagram Illustrated by the Advertising and Sale of Apes in Indonesia. *Diversity*, 2021(13), pp. 1-14. doi:10.3390/d13060236
- Omgeving Vlaanderen. (2024). *Indeling reptielen in VLAREM en de positieve lijst - VLAREM rubriek 9.2.1 en rubriek 9.2.2*. Opgeroepen op maart 25, 2024, van Omgeving Vlaanderen: <https://omgeving.vlaanderen.be/indeling-reptielen-in-vlarem-en-de-positieve-lijst>

- Pasmans, F., Bogaerts, S., Braeckman, J., Cunningham, A. A., Hellebuyck, T., Griffiths, R. A., . . . Martel, A. (2017, augustus 18). Future of keeping pet reptiles and amphibians: towards integrating animal welfare, human health and environmental sustainability. *Veterinary Record*, pp. 1-7. doi:10.1136/vr.104296
- Sardari, P., Felfelian, F., Mohammadi, A., Nayeri, D., & Davis, E. O. (2022, mei 6). Evidence on the role of social media in the illegal trade of Iranian wildlife. *Conservation Science and Practice*, 2022(Volume 4), pp. 1-10. doi:10.1111/csp2.12725
- Siriwat, P., & Nijman, V. (2018, september 7). Illegal pet trade on social media as an emerging impediment to the conservation of Asian otters species. *Journal of Asia-Pacific Biodiversity*, 2018(11), pp. 469-475. doi:10.1016/j.japb.2018.09.004
- Sung, Y.-H., Lee, W.-H., Leung, F. K.-W., & Fong, J. J. (2021, juli 20). Prevalence of illegal turtle trade on social media and implications for wildlife trade monitoring. *Biological Conservation*, 2021(261), pp. 1-7. doi:10.1016/j.biocon.2021.109245
- Sy, E. Y. (2018, januari). *Trading faces: Utilisation of Facebook to Trade Live Reptiles in the Philippines*. Southeast Asia: TRAFFIC. Opgeroepen op oktober 29, 2023, van <https://www.traffic.org/site/assets/files/1754/20180119-facebook-reptile-trade-philippines.pdf>
- Valdez, J. W. (2021, maart 3). Using Google Trends to Determine Current, Past, and Future Trends in the Reptile Pet Trade. *Animals*(11), pp. 1-17. doi:10.3390/ani11030676
- Van, T. P., Luu, V. Q., Tien, T. V., Leprince, B., Khanh, L. T., & Luiselli, L. (2019, januari). Longitudinal monitoring of turtle trade through Facebook in Vietnam. *Herpetological Journal*, 2019(29), pp. 48-56. doi:10.33256/hj29.1.4856
- Varela, K., Brown, J. A., Lipton, B., Dunn, J., Stanek, D., Chapman, H., . . . Yager, C. M. (2022, juni 17). A Review of Zoonotic Disease Threats to Pet Owners: A Compendium of Measures to Prevent Zoonotic Diseases Associated with Non-Traditional Pets Such as Rodents and Other Small Mammals, Reptiles, Amphibians, Backyard Poultry, and Other Selected Animals. *Vector-Borne and zoonotic diseases*(22), pp. 303-360. doi:10.1089/vbz.2022.0022
- Vlaamse overheid. (2019, oktober 1). *Welke reptielen mag je houden?* (D. omgeving, Redacteur) Opgeroepen op oktober 24, 2023, van Huisdierinfo: <https://www.huisdierinfo.be/welke-reptielen-mag-je-houden>
- WWF. (2022, oktober). Building a nature-positive society. *Living Planet Report 2022*, pp. 1-6. Opgeroepen op maart 25, 2024, van https://wwflac.awsassets.panda.org/downloads/_living_planet_report_2022_media_summary.pdf
- Xu, Q., Cai, M., & Mackey, T. K. (2020, juli 14). The illegal wildlife digital market: an analysis of Chinese wildlifemarketing and sale on Facebook. *Environmental Conservation*(47), pp. 206-212. doi:10.1017/S0376892920000235